

OFFICERSTIDNINGEN

MEDLEMSTIDNING FÖR
OFFICERSFÖRBUNDET
NR 6 | 2014

ÖKAD UNDERVATTENS- AKTIVITET KRÄVER FLER SENSORER

SIDAN 18

ANALYS:

Rysk operations-
konst på Krim

SIDAN 22

Kreativitet satte
spår på Ing2

SIDAN 8

Tre förband
får Prio-hjälp

SIDAN 8

REPORTAGE:

Lever med
att ha dödat

SIDAN 14

VAPENVÅRD FÖR PROFFS

PREMIUM SUPPLIER OF

WEAPON ACCESSORIES

VEHICLE ACCESSORIES

FORENSICS EQUIPMENT

Webshop at – <http://shop.clp.se>

CLP
SYSTEM AB

At your service

CLP System AB
Box 7002, S-187 11 Täby
Sweden

Phone: +468 - 732 44 05
E-mail: info@clp.se
Internet: www.clp.se

Ett farväl med hopp om framtiden

I november är det förbundsmöte, Officersförbundets högsta beslutande organ. Där kommer beslut att fattas som har stor betydelse för Officersförbundets – och medlemmarnas – fortsatta utveckling. Där är det viktigt att samtliga föreningar är representerade.

Jag har valt att ställa min plats till förfogande så det här blir min sista ledare i Officerstidningen.

Det har varit sex fantastiska år som jag har fått förmånen att vara i medlemmarnas tjänst i förbundsstyrelsen. Det har varit sex år med många utmaningar och förändringar. De största är, utan inbördes rangordning, obligatoriet, vilande värnplikt med anställda soldater, sjömän och gruppchefer, det nya arbetsstidsavtalet samt införandet av tvåbefälssystemet. Officersförbundet har hanterat dessa förändringar/utmaningar på ett bra sätt och jag kan lova att vi i förbundsstyrelsen alltid har gjort det vi anser har varit det bästa för medlemmarna. Har vi lyckats med det?

Ja, med de förutsättningar som varit så tycker jag det. Flera av förändringarna har införts av statsmakten och vi har hanterat det utifrån den aspekten.

Medlemmar, förtroendemän och kansli

Min tanke går också till alla kunniga och ambitiösa fackliga förtroendemän som jag har fått förmånen att lära känna och jobba tillsammans med vid besök hos lokala officersföreningar och när jag deltagit i förbundets kursverksamhet. Det kan konstateras att det finns ett stort fackligt intresse och engagemang ute

vid förband, skolor och centra som det är viktigt att vi fortsätter att ta till vara. Officersförbundet är medlemmarna!

Kansliet med dess personal måste jag också få nämna. Vi är lyckligt lottade som har ett kansli med så kompetenta och ambitiösa medarbetare. Detta innebär för oss medlemmar att det centralt lyssnas på och tas hänsyn till våra synpunkter i olika frågor. Officersförbundet är ett starkt förbund och ett pålitligt förbund även för arbetsgivaren.

Den nya förbundsstyrelsen har stora utmaningar framför sig. Den kommer att mötas av en arbetsgivare som har flyttat fram sina positioner i olika frågor. Vi har alltid velat ha och vill ha en tydlig motpart i Försvarsmakten som arbetsgivare, men det bygger på ett ömsesidigt förtroende och respekt för ingångna avtal och överenskommelser. Jag är övertygad om att den nya styrelsen är redo för detta.

Avslutningsvis vill jag ödmjukt framföra mitt tack till alla er som jag har fått jobba tillsammans med i mitt fackliga värv och önska er alla lycka till i framtiden!

Foto: Mikael Silkeberg

KARLSKRONA 20 SEPTEMBER 2014
JOHNAS MÅRD, FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE

> KANSLIET

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
 Arbete: 08-440 83 56
 Mobil: 070-580 51 07
 peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Kamrer Susanne Skäfte

Ombudsmän

Pelle Avelin, Patrik Larsson
 Conny Jansson, Mikael Boox
 Mikael Kenttälä, Fredrik Norén

Medlems- och försäkringsservice

Susanne Bredberg
 Annika Hägglund

Förhandlingschef

Niklas Simson

Informations-, press och webbansvarig

Daniel Skoglund

Informatör/Redaktör

Eva Langlet

Officersförbundets förtroendevalda revisorer

Torbjörn Ekelund
 Per Thulin

Adress

Officersförbundet
 Box 5338, 102 47 Stockholm

Telefon

08-440 83 30

Fax

08-440 83 40

E-post

kansliet@officersforbundet.se

INNEHÅLL

> ”De senaste två åren har vi sett en enorm ökning av örlogsfartyg i Östersjön”

Tivadar Sivgren, Stabschef
sjöinformationsbataljonen

LEDARE

3 Ett farväl med hopp om framtiden

NYHETER

- 5 Utomstående intresse för Northern coasts
- 6 Fem fackliga straffade i Spanien
- 7 Marinen till Somalia med holländskt fartyg
- 8 Tre förband får Prio-stöd i höst
- 9 Enklare arbetsmiljöregler för marinen
- 10 Anställda kan erbjudas frivillig giftkontroll
- 11 Privatplan och Jas-gripen nära kollision
- 12 ”Officern och soldaten måste känna stolthet”

REPORTAGE

14 Samhället vänder de som dödat ryggen

FÖRBANDSBESÖK

18 U-båtskoll i berget på Muskö

ANALYS

22 Krimoperationen 2014

FÖRBUNDSNYTT

- 26 Lönesättande samtal
- 27 Bemanning av MSK flyg avslutad
- 28 Sista chansen att nominera

INSÄNDARE

- 30 Ledarskapets psykologi!
- 31 Inför en språkvårdsfunktion i försvaret

> PRESIDIUM

FÖRBUNDSORDFÖRANDE:

Lars Fresker. Tel: 08-440 83 47,
Mobil: 0706-28 25 81
lars.fresker@officersforbundet.se

1. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Johnas Mård. Tel: 0455-853 27,
Mobil 0703-20 23 49
johnas.mard@officersforbundet.se

2. VICE FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Maria von Below. Tel: 0920-234 000
maria.vonbelow@officersforbundet.se

> FRÅGOR

Frågor kring medlemskap, medlemsavgifter och försäkringar

Susanne Bredberg och Annika Hägglund 08-440 83 30. Telefonstängt onsdagar och fredagar

Frågor kring löne- och anställningsvillkor, rättshjälp, facklig utbildning mm

Ombudsmän Medlemsstöd: 08-440 83 30

Frågor kring information, press och hemsida

Daniel Skoglund 08-440 83 49, 076-525 40 85
Eva Langlet 08-440 83 34, 070-654 45 00

> REDAKTION

OMSLAGSBILD

Foto: Rickard Kilström

ANSVARIG UTGIVARE/ CHEFREDAKTÖR

Daniel Skoglund 076-525 40 85
daniel.skoglund@officersforbundet.se

REPORTRAR

Linda Sundgren 0708-20 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

ADRESS

Förbundskansli/tidningsredaktion
Box 5338, 102 47 Stockholm
Besöksadress: Tegelluddsvägen 21

TELEFON

Växel 08-440 83 30

FAX

08-440 83 40

ANNONSER

Irmér Media AB, 08-742 10 08
info@irmermmedia.com

Annons bOKas senast 1 vecka
före redaktionellt manusstopp.

LAYOUT

Produktionsdesign AB

TRYCK

Ljungbergs tryckeri,
Klippan

MANUSSTOPP

Officerstidningen
Nr 7, 21 oktober
Nr 8, 25 november

INSÄNDARE

Insändare som överskrider
3500 tecken inklusive
blanksteg tas ej emot.

Eftertryck utan skriftligt
tillstånd från redaktionen
förbjudes.

Insändare skickas till:
info@officersforbundet.se

Att få öva med så många andra enheter är den främsta vinsten med deltagande i Northern coasts, enligt deltagare.

”Vi fick möta hot i alla dimensioner: på, över och under ytan”

Utomstående intresse för Northern coasts

Åtta svenska fartyg och en ubåt deltog i årets upplaga av den multinationella marinövningen Northern coasts. Den största vinsten med deltagande är möjligheten att delta i en övning med så många ingående enheter. Det anser Johan Spåhl, fartygschef på Visbykorvetten HMS Karlstad.

– För oss var en av vinsterna att få upp volymerna både av enheter på den egna sidan och på motståndarsidan. Både vad gäller samband och igenkänning blir det en mycket mer komplex miljö, vilket är lärorikt, säger Johan Spåhl.

Från Sverige ingick fyra korvetter, tre minröjningsfartyg, ett stödfartyg, en ubåt och stabspersonal. I årets övning, som pågick 1–12 september, deltog totalt 43 fartyg

och ubåtar, plus flygande enheter. Deltagarna kom från elva Nato-länder, samt Sverige och Finland.

Fredsfrämjande scenario

Scenariot är fredsfrämjande där flottstyrkan ska stödja implementeringen av ett fredsavtal, men där det finns lokala grupperingar som inte stödjer avtalet. De deltagande enheterna delas upp på två sidor, den ena spelar fredsfrämjande insatsen och den andra den grupp som motsätter sig avtalet.

– Karlstad tillhörde A-sidan (den fredsfrämjande styrkan). För vår del var övningen mycket givande. Jag har dock fått intrycket att övningsutbytet varierade för de svenska enheter som deltog, säger Johan Spåhl.

Det var Sverige som var värdnation för förra årets upplaga av Northern Coasts. I år var det Fin-

land. Övningen bestod av två faser. Först kördes ett intrimningskede norr om Åland. Därefter genomfördes slutskedet i Finska viken. Under den delen av övningen spelades ett händelseförlopp upp som deltagarna fick agera på.

– Vi fick möta hot i alla dimensioner: på, över och under ytan och vid olika tidpunkter stegrades de olika hoten, säger Johan Spåhl.

Tydligt intresse

Northern coasts har genomförts med svenskt deltagande sedan 2007. Inför årets upplaga flaggade Försvarsmakten på sin hemsida för att övningen skulle kunna dra till sig intresse från länder som inte deltar i övningen, något som också besannades.

– Det fanns ett tydligt intresse för övningen från en ickedeltagande nation, säger Johan Spåhl.

Ett av de främsta syftena med multinationella övningar av denna typ är att testa interoperabiliteten, det vill säga i vilken grad det fungerar att samordna olika nationer.

– Svenska flottan ligger långt fram i interoperabilitet, måste jag säga. Samtidigt blir det annorlunda i en sådan här övning. När vi övar nationellt kan vi skicka måldata och lägesbild till våra egna fartyg direkt, här får vi istället kommunicera med de andra nationernas enheter via tal, säger Johan Spåhl.

Johan Spåhl

DANIEL SKOGLUND

> NOTISER

FÖRSVARET FÖRESLÅR DELTAGANDE I ÖVNING I UKRAINA

Försvarsmakten har föreslagit för regeringen att myndigheten under 2015 ska återuppta sitt deltagande i Nato-övningen Rapid Trident i Ukraina. I år deltog ingen svensk i övningen som genomfördes 15–26 september på Ukrainas center för

fredsbevarande och säkerhet i Javoriv i västra Ukraina. Rapid Trident är öppen för länder som ingår i Natosamarbetet Partnerskap för fred och är inriktat mot deltagande i fredsfrämjande operationer. Tidigare svenskt deltagande har bestått i en

till tio individer. 2013 deltog en svensk i övningsledningen. Hur ett eventuellt deltagande skulle se ut 2015 är ännu ej klart, meddelar Försvarsmakten.

Dessutom föreslås ett flertal bilaterala aktiviteter, bland annat kunskaps-

och erfarenhetsutbyte om strategisk kommunikation, civil-militära relationer, hemvärn och multinationella stridsgrupper. Föreslagen budgetram för 2015 är en miljon kronor. (DS)

Fem fackliga straffade i Spanien

Italien, Frankrike och Spanien tillhör de länder där militärer fortfarande nekas organisera sig fackligt. Argumenten är desamma överallt, att fackligt engagemang kan försämra den militära disciplinen. Samtidigt kräver allt fler militärer rätt att organisera sig.

I december 2010 anordnade den italienske officeren Vincenzo Bonaccorso en demonstration i Rom mot brister i arbetsvillkor och yttrandefrihet. Han arresterades och ställdes inför rätta med hot om tio års fängelse. Efter en uppmärksam rättegång friades Bonaccorso, men hans militära karriär är över.

– Han har degraderats till förstesoldat och fått något enkelt vaktuppslag. Att han jobbar kvar inom försvaret beror förmodligen mest på brist på alternativ, man måste ju ha ett arbete, säger Emanuel Jacobs, ordförande för den militärfackliga Europeiska paraplyorganisationen, Euromil, som verkar för föreningsrätt bland Europas militärer.

Säkerhetsrisk

Det är inte bara Italien som motsätter sig fackligt engagemang bland uniformsklädd personal. Det gör även flera andra europeiska länder, framför allt i Sydeuropa.

– Bara i år har fem personer som öppet argumenterat för fackliga rättigheter i Spanien straffats och inte heller i Frankrike har militärer rätt att driva fackliga frågor. I Portugal har det varit problem länge, säger Emanuel Jacobs.

I de länder där organisationsförbud råder är argumenten ofta desamma, att det riskerar att leda till bristande disciplin, ordervägran

Det finns en stor skepsis i södra Europa mot att låta militärer organisera sig fackligt.

och försämrad säkerhet. Den inställningen hoppas Emanuel Jacobs att länder som Sverige ska kunna bidra till att förändra.

– Norra och västra Europa är goda exempel på att fackligt arbete inte leder till den typen av problem som motståndarna framför, det är snarare tvärt om.

Enorm frustration

Motståndet mot fackligt engagemang, säger Jacobs, är för det mesta störst i militära led, inte bland politikerna.

– Militärledningen försöker ofta övertyga politikerna om att de löser de här frågorna ändå, utan facklig inblandning.

Enligt Jacobs går utvecklingen sakta framåt. Vissa länder har tagit

ett första steg och beviljat rätt att organisera sig, men utan att ge det någon egentlig makt.

– I Portugal fick militären rätt att organisera sig 2002. De blev jättegglade och soldaterna firade. Men efter några månader visade det sig att de varken fått förhandlingsrätt eller några andra möjligheter att påverka. Den insikten blev en enorm frustration för dem.

Flera länder har samma system med organisationsrätt utan fackliga rättigheter.

– Det är som att få ett tomt paket. Samtidigt är det ett första steg och diskussioner pågår i flera länder om hur man ska komma vidare, säger Emanuel Jacobs.

Utanför det normala

Nu har även soldater i Turkiet höjt röster med önskemål om att få organisera sig, berättar Emanuel Jacobs. De har kontaktat Euromil och ett första möte hölls strax innan sommaren.

”Han har degraderats till förstesoldat och fått något enkelt vaktuppslag”

– Turkiet ligger utanför vårt normala verksamhetsområde. Det är en stor utmaning, inte minst med tanke på hur de hanterar mänskliga rättigheter i andra sammanhang.

Euromil startade 1972 och har idag medlemmar i 39 länder däribland Sverige, Danmark, Tyskland, Rumänien och Malta.

LINDA SUNDGREN

Emanuel Jacobs

> NOTISER

KULOR AV STÅL KAN KRÄVA NYA RISKBERÄKNINGAR

Stålkulor av kaliber 5.56 sönderfaller i större delar jämfört med motsvarande projektiler i bly. Kulfragmenten i stål har även en högre sannolikhet att rikoschettera längre. Det framkommer i en studie från Totalförsva-

rets forskningsinstitut (FOI). Följden är att riskområdesberäkningarna eventuellt kan behöva modifieras. Samtidigt baserar sig nuvarande riskområden på spårlyskulor vilkas beteende mer liknar stålprojektiler än blyade dito.

Det gör att stålkulornas beteende möjligen rymms inom nuvarande område, Slutsatserna baserar sig på en modell skapad utifrån ett antal skarpa tester. Trots det måste fler skjutprov göras för att kontrollera modellen.

Överlag visar resultaten att blyprojektilerna rikoschetterade kortare än de blyfria, troligen på grund av att de förra deformerades mer vid anslagsvinklar på fem grader och uppåt. (DS)

HRC skapar armé-, marin- och flygavdelningar

Försvarmaktens HR-centrum (HRC) omorganiserar för att ge ökad förståelse för verksamheten. Bland annat skapas fem nya avdelningar: armé, marin, flygvapen, skolor och centra, samt en för internationella insatser.

Foto: Marcus Olsson – FEBB

HRC vill öka handläggarnas förståelse för förbandens särart.

– Vi tror att detta ökar förståelsen för de olika förbandens särart, säger Björn Majberg, stabschef på HRC.

Förändringen trädde i kraft den första september.

Tanken är att handläggarna, i så stor utsträckning som möjligt, ska hålla i varje enskilt ärende från ax till limpa. Tidigare delades ett ärendes olika moment ofta upp mellan olika personer. En registrerade lön i Prio, en annan anställningsuppgifter och så vidare.

Utöver de fem avdelningarna finns två avdelningar inom HRC:s

administrativa enhet: löneavdelningen i Boden, samt HR-direkt.

HR-direkt kvar

För den som söker svar på frågor är inget förändrat.

– Den som söker stöd ringer direkt till HR-direkt, men när ett konkret ärende uppstått kommer handläggarna på de fem avdelningarna att kunna ringa direkt till den chef eller anställd det berör, säger Björn Majberg.

HRC har valt att göra de fem nya avdelningarna jämnstora på cirka 20 personer, man menar att det är det lämpligaste sättet.

– Även om armén är den grupp som har flest anställda går det inte att bemanna avdelningarna bara utifrån antal anställda. Det finns andra faktorer som spelar in i hur mycket arbete som genereras. Bland annat ska Hemvärnet, rekryter, pensioner och större gemensamma förband som Högkvarteret hanteras, säger Petra Pfeiff, chef för den administrativa enheten.

Handläggarna kommer inte att knytas till specifika förband utan ska kunna jobba med samtliga frågor inom respektive arena.

Även i framtiden kommer handläggare från olika avdelningar att kunna stödja varandra om arbetsbelastning, eller annat, kräver det.

DANIEL SKOGLUND

Foto: FEBB

Herr Su-24, säger hej!

Incidentjakten kan bli mindre hemlig

En arbetsgrupp på Högkvarteret utreder om det är möjligt att berätta mer om Försvarmaktens insatsverksamhet, bland annat incidentjakten.

– Insatsstaben, samt juridiska- och infostaben har jobbat med detta i några veckor, säger Philip Simon, Försvarmaktens presschef.

Tanken som finns är att undersöka möjligheten att dagligen publicera en logg där Försvarmaktens nyligen bedrivna insatsverksamhet beskrivs.

– Men vi vill jobba igenom det så att vi verkligen vet vad vi kan och vill kommunicera. Därför har vi även tagit kontakt med andra myndigheter, exempelvis UD, säger Philip Simon.

Försvarmakten avslöjade sitt arbete för ökad öppenhet den 17 september i samband med en dragning för försvarsutskottet, vilket gav positiva reaktioner.

– Jag har som politiker allt för ofta via tidningarna fått reda på vad som inträffat. Det är en informationsinsats som kommer att ge större förtroende för Försvarmakten, sade riksdagsledamoten Allan Widman (FP), till TT.

DANIEL SKOGLUND

Marinen till Somalia med holländskt fartyg

Försvarmakten förbereder en fjärde insats utanför Somalias kust inom ramen för Operation Atalanta. I januari planeras den svenska besättningen mönstra på det holländska amfibiefartyget John De Witt för att segra ner till missionsområdet.

Piratverksamheten utanför Somalia har minskat rejält under senare år. Men fortfarande sker attacker och regeringen vill se ytterligare en svensk insats i området. Bidraget ska bestå av ett styrkehögkvarter, två helikoptrar samt stridsbåtar med tillhörande besättningar.

– Huvuddelen av den svenska personalen är utsedd, det är bara några enstaka befattningar som fortfarande är osäkra. Totalt handlar det om ett 15-tal personer, säger Michael Sjölund, stabschef vid marintaktiska staben.

Riksdagen måste godkänna

Varför det svenska bidraget ska verka på ett holländskt fartyg istället för på HMS Carlskrona, som under ME02 och ME03, säger Michael Sjölund att han inte kan svara på.

– Det är regeringen som vill ha det på det sättet. Vad det beror på vill jag inte spekulera i, säger han.

Utöver svenskarna kommer ett stort antal EU-nationer att vara representerade ombord på De Witt liksom ytterligare en till två holländska helikoptrar. Fartyget ska lämna Holland i januari för att den sjätte februari lösa av det italienska fartyg som då befinner sig i området. 17 maj återvänder De Witt till Holland.

Innan den svenska styrkan kan åka måste dock riksdagen fatta det formella beslutet att godkänna insatsen.

LINDA SUNDGREN

HRC UPPMANAR TILL VAKSAMHET I OKTOBER

Kontrollera din lönespecifikation i oktober noggrant. I övergången till Prio-lön finns risk för att utbetalda lönetillägg i några fall inte stämmer, meddelar HRC.

– Hela vårt fokus just nu är att få

Prio-lön att fungera. Alla ska alltid få ut sin grundlön, men det kommer tyvärr att kunna ske att någon får problem med tilläggen. Återkom till oss i så fall, säger Petra Pfeiff, chef för den administrativa enheten på HRC.

I första hand bör den anställda titta på sin lönespec i PRIO som är den mest korrekta, bedömer HRC. (Förutsatt korrekt inmatning av uppgifter i första ledet). Lönespecifikationen på papper som kommer

hemskickad är inte lika tillförlitlig. Specifikationen i Prio ska alltid stämma med summan på lönekontot, annars är något fel. (DS)

Tre förband får Prio-stöd i höst

Tredje sjöstrid, F17 och I19 är de förband som under hösten ska tillföras administrationshjälp på prov. De tar över soldaternas Prio-hantering och ska fungera som ett allmänt chefsstöd. Faller försöket väl ut kan det komma att spridas och permanentas.

I senaste FM-vindundersökningen uppdagades ett omfattande missnöje med den växande administra-

tiva bördan (se OT nr 4-2014). Som ett led i att försöka avlasta den uniformsklädda personalen ska tre förband under hösten få nyrekryterade administratörer för att hjälpa till med pappersexercisen. Det är ett pilotprojekt som ska pågå under tre till sex månader med löpande utvärdering.

– Vi ska se om vi får den effekt vi vill ha, vilken typ av stöd som man har störst behov av och hur många administratörer som de facto

kommer att behövas, säger Niklas Lindkvist, ledningsstaben Prio.

Lokala förråd

I19 får fem tjänster, F17 tre och Tredje sjöstrid två. Administratörerna ska, enligt Niklas Lindkvist, bland annat jobba med soldaternas Prio-uppgifter, inköp och bokning av interna tjänster.

– Enligt den förstudie vi gjorde i våras var det här de uppgifter förbanden hade störst behov av att få

hjälp med, men det kan komma att justeras efter hand.

Ytterligare en administrativ förändring som är under införande är upprättandet av lokala förråd för förbrukningsmateriel.

– Exakt vad de ska innehålla är inte bestämt, men det handlar om sådant som pennor, papper och dylikt. Det här tror jag kommer att få stor effekt, säger Niklas Lindkvist.

LINDA SUNDGREN

Kreativ rals-ansökan gav Ing2 ökad spårbarhet

När den avancerade sökplutonen på Ingenjörregementet (Ing2) i Eksjö fick beskedet att all kompetensutveckling skulle slopas under 2014 till följd av försvarets ansträngda ekonomi lades pannorna i djupa veck.

– Vi började genast leta efter sätt att ändå kunna bedriva någon form av vidareutbildning för vår personal, säger Sven Johansson, chef för den avancerade sökplutonen.

Vissa av plutonens soldater har varit anställda i fyra år och genomfört en eller flera insatser i Afghanistan.

– Att då ge soldaterna ytterligare en utbildning i att skjuta kulspruta funkar inte för att ge motivation, säger Sven Johansson.

Samtidigt är det idag i princip omöjligt att få loss pengar till ut-

bildning som inte direkt bär mot utbildningsmålen eller krigsförbandsspecifikationen. Men det var då någon kom på rals bilaga tre. Sven kommer inte ihåg vem som kläckte idén, men så fort den fanns började man undersöka möjligheten.

Gruppinsats

Rals bilaga tre är en pott pengar för öka den anställdes anställningsbarhet, bidra till Försvarsmaktens långsiktiga kompetensförsörjning samt öka attraktionskraft. Tidigare var pengarna knutna till ett krav att den sökande skulle ingå i ett karriärväxlingsprogram, men det kravet är struket sedan flera år. 2012 infördes även möjligheten att

söka pengar för utbildningsinsatser för hela grupper. Det var denna möjlighet som avancerade sökpluton inriktade sig på.

– Vi sökte utbildning i spårning. Jag var ganska drivande i att det blev just spårning för vår pluton, fast det var inte min idé enbart. Vi är flera som tänkt på detta. Vi var några stycken som deltog i en presentation där de visade att utbildning i det som kallas GSA, ground sign awareness (marksignaturmedvetenhet), är det som räddat flest liv i Isaf i södra Afghanistan, säger Sven Johansson.

En utbildning i spårning uppfattade plutonen som klippt och skuren för en rals bilaga tre-ansökan.

– Det ger något till mig som person, men ökar även min förmåga som söksoldat, fast det inte är någon förmåga vi har fastställt i Försvarsmaktens krav eller utbildningar, säger Sven Johansson.

Civilt företag

Sven berättar att plutonen var väldigt nöjd med utbildningen som gavs av ett civilt företag och man är mycket nöjda med att bilagan gav möjligheten att erhålla utbildningen.

När Sven reflekterar lite kring helheten kring kompetensutveck-

Sven Johansson, plutonchef.

Foto: Privat

”Att ge soldaterna ytterligare en utbildning i att skjuta kulspruta funkar inte”

ling i Försvarsmakten uppfattar han dock en obalans i myndigheten när det gäller beslut om var pengar ska satsas:

– När det handlar om att utbilda människor blir vi snåla i Försvarsmakten, men när det kommer till att köpa in materiel är vi generösa, säger han.

DANIEL SKOGLUND

> NOTISER

KEMISKA MASSFÖRSTÖRELSEVAPEN SKROTAS

Över 80 procent av världens kända kemiska vapen har förstörts och risken att länder ska använda kemiska massförstörelsevapen i konflikter med var-

andra bedöms som mycket liten. Det uppger FOI i en rapport. Enligt uppgift från organisationen OPCW (Organisationen för förbud mot kemiska

vapen) går arbetet även framåt i Syrien. Samtliga kemiska stridsmedel i kategori ett (få fredliga användningsområden) i Syrien har förstörts.

Det motsvarar över 1000 ton vapen. Även 70 procent av de kemiska vapnen i kategori två (kan även användas civilt) har skrotats. (LS)

Enklare arbetsmiljöregler för marinen

Vid årsskiftet föreslås flera av Arbetsmiljöverkets föreskrifter att försvinna. För att regelförändringen också ska komma marinen tillgodo föreslås nu motsvarande ändringar i Transportstyrelsens föreskrifter om arbetsmiljö ombord på örlogsfartyg.

Arbetsmiljöverket har lagt förslag om att upphäva flera föreskrifter. Det handlar exempelvis om manuell hantering och arbete i slutna utrymmen. Dessa områden anses istället omfattas av föreskrifter på andra områden. Ytterligare fyra föreskrifter har omarbetats och getts ut under nytt namn. Ambitionen har varit att förenkla regelverket och göra det mer användarvänligt, men det förutsätter att Transportstyrelsen anpassar hänvisningarna i sina föreskrifter.

Tidskrävande

– Förändringen leder till att Transportstyrelsen hänvisar till föreskrifter som upphävs. Vi skulle kunna lägga upp de borttagna föreskrifterna på vår hemsida, men det blir krångligt för användarna om de ska leta information på två olika ställen, säger Christina Östberg på Transportstyrelsen.

Sannolikt blir resultatet att Transportstyrelsen istället ändrar i sina hänvisningar.

– Vi räknar med att kunna ha

Enklare regler och ökat fokus på belastningsergonomi ska förhoppningsvis minska skadefrekvensen.

den förändringen på plats till årsskiftet. Vårt mål är att arbetsmiljön ombord på fartyg ska vara av lika god kvalitet och förebygga ohälsa och olyckor i samma utsträckning som på land. Därför vill vi att våra krav skiljer sig så lite som möjligt från Arbetsmiljöverkets, säger Christina Östberg.

Ergonomifokus

När det gäller förändringarna i

paragrafernas sakinhåll tror Christina Östberg att det kan innebära vissa förbättringar, i alla fall vad gäller manuell hantering som inarbetats i föreskriften om belastningsergonomi. Myndigheten konstaterar att belastningsskador är den vanligaste orsaken till arbetssjukdomar inom den civila sjöfarten och man misstänker (statistik saknas) att bilden kan vara likartad inom försvaret.

Förhoppning finns om att ökat fokus på belastningsergonomiska risker ska leda till färre besvär och minskade kostnader för sjukskrivningar.

Föreskriften om arbete på örlogsfartyg berör runt 2 500 anställda som tjänstgör på Försvarsmaktens cirka 500 fartyg (deplacement mellan 20 och 6 150 ton).

LINDA SUNDGREN

Följande föreskrifter har försvunnit eller föreslås försvinna första januari 2015

AFS 1986:23	om skydd mot blodsmitta
AFS 1986:26	om vissa arbeten ombord på fartyg
AFS 1993:3	om arbeten i slutna utrymmen
AFS 2001:1	om manuell hantering

Följande föreskrifter har sedan arbetsmiljöföreskriften trädde i kraft ersatts av nya föreskrifter

AFS 2011:18	ersätter AFS 2005:17 om hygieniska gränsvärden
AFS 2011:19	ersätter AFS 2000:4 om kemiska arbetsmiljörisiker
AFS 2012:1	ersätter AFS 2000:2 om användning av motorkedjesågar och röjsågar
AFS 2012:2	ersätter AFS 1998:1 om belastningsergonomi

ÄNNU ETT STEG MOT BRIGADÅTERTAGANDE

I september avslutades övning brigadstrid 2014 på Markstridsskolan. Strax under 400 personer deltog i den dubbelsidiga stabsövningen.

– Detta är ju en del som vi har haft tidigare men som lite fallit i glömska. Mycket av dessa kunskaper finns i organisationen men det är lite rostigt

så den här övningen syftar givetvis till att utveckla vår stridsförmåga, säger Stefan Andersson, armétaktisk chef, till Försvarsmaktens hemsida.

Enligt nuvarande övningsplan ska arméns förband genomföra en fullskalig brigadövning nästa höst. (DS)

Räddningspersonal som kan ha kommit i kontakt med cancerogena ämnen som tidigare fanns i brandskum kan testas.

Anställda kan erbjudas frivillig giftkontroll

Militär personal som yrkesmässigt arbetat med skumbrandsläckning kan komma att erbjudas frivillig medicinsk hälsokontroll för att spåra om de har rester kvar i kroppen eller påverkats av det giftiga ämnet PFOS/PFAS som tidigare fanns i brandskum.

Det cancerframkallande ämne PFOS, som före 2007 fanns i brandskum, har hittats i markprover och i dricksvattnet på ett par håll i landet. Bland annat vid vattentäkten Brantafors i närheten av Kallinge flygplats där övningar med brandskum genomförts. Arbets- och miljömedicin i Skåne gjorde under sommaren frivilliga tester av boende runt Brantafors som tar sitt kommunala vatten från den vattentäkten. Man informerade samtidigt Anders Lindensved som försvarsmedicinskt funktionsleder Försvarshälsan och FM interna

företagshälsovård om testerna och för att höra om Försvarsmakten tänkte göra någon liknande kartläggning.

– Inom Försvarsmakten pågår sedan tidigare systematiskt arbete med markprovtagningar på de platser där brandskum använts för kontroll av gifthalterna i marken men ingen har ännu tittat på personal inom Försvarsmakten som yrkesmässigt jobbade med skumbrandsläckning, säger Anders Lindensved.

Dubbelexponering

Anders tog Arbets- och miljömedicin på orden och gav Försvarshälsan i uppdrag att utarbeta ett heltäckande koncept av medicinsk exponeringskartläggning som kan användas för frivilliga tester och undersökning av de personer som yrkesmässigt arbetat med brandskum under de år då det cancerogena ämnet PFOS var en av beståndsdelarna.

FAKTA:

PFOS är en substans i familjen högfluorerade ämnen, PFAS, per- och polyfluorerade alkylsubstanser. PFOS, har hittats i dricksvatten på många håll i landet. PFOS är numera förbjudet men användes tidigare i brandskum.

– Testerna omfattar en enkät, blodprovtagning och medicinsk djupintervju kring hur man arbetat med brandskummet och hur länge. Vissa personer kan dessutom vara dubbelexponerade då de också bor inom det område där vattnet kan vara förorenat, säger Anders Lindensved.

Arbetsutskottet (AU CAM) har föreslagit att uppgiften att genomföra testerna inledningsvis ges till två berörda förbandschefer. Beslut ska tas i Försvarsmaktens centrala arbetsmiljökommitté i oktober.

Anders Lindensved

Försvarshälsan vid MarinB och Ronneby står beredd att trycka på knappen och köra igång direkt efter att formell beställning inkommit från aktuella förbandschefer, säger Anders Lindensved.

EVA LANGLET

> NOTISER

NORSK MILITÄR SÄNDS TILL IRAK

Norge sänder fem stabsofficerare till Irak för att stödja den USA-ledda insatsen med att bygga upp irakiska styrkor som kan stoppa den Islamiska

statens framryckningar. Det avslöjade Norges försvarsminister Ine Eriksen Søreide den 18 september, rapporterar norska NRK.

– IS är ett globalt problem som måste bekämpas med globala medel. Men det är regeringen i Irak som måste föra den militära kampen med

stöd från arabiska länder och med stöd från oss, sade utrikesminister Børge Brende, till NRK, i samband med beslutet. (DS)

Privatplan och Jas-gripen nära kollision

Uppgifterna om vad som egentligen hände går isär

Ett privatplan och två Jas-gripen var nära kontrakurs vid en flygning i maj 2011. En icke påslagen transponder och brister i övervakningen bidrog till att skapa situationen. Det skriver Statens haverikommission i en nypublicerad rapport.

En Piper PA-28 med en instruktör och en flygelev ombord var planerad att genomföra en flygövning med start och landning vid F17 Ronneby. Eleven var under grundutbildning och skulle öva navigering. När planet passerade Lister-sjöarna fick instruktören syn på två Jas-gripen på väg mot dem. Instruktören uppgav i sin rapport att de mötande planen låg över dem och att avståndet var 200 till 300 meter. Därför ansåg han inte att det krävdes någon undanmanöver. Jas-förarna har en annan bild. Enligt det bakre planet i roten var avståndet till elevplanet inte mer än 50 till 60 meter och han hade tänkt göra en undanmanöver men hann inte. Närmandehastigheten var cirka 140 meter per sekund. Hur nära planen egentligen var varandra går inte att avgöra.

Flera misstag

– Vi kan inte säga att den ena har mer rätt än den andra, säger Agne Widholm utredningsledare vid Haverikommissionen. Men eftersom piloten i det bakre Jas-planet tänkte göra en undanmanöver bedömer vi att de måste ha varit ganska nära varandra.

Enligt utredningen har flera misstag föregått incidenten. Den främsta orsaken uppges vara flygledarnas bristande uppföljning av utfärdade

Foto: Johan Lundahl – FBB

Flera misstag bäddade för incidenten, enligt haveriutredningen.

klareringar. Att de gett såväl Jas-roten som privatplanet samma in- och utklaringspunkt bidrog också till situationen. Någon rekommendation om att separera klaringspunkter lämnas dock inte i rapporten.

– Eftersom det finns flera sätt att separera trafik på vill vi överlåta till LVF, Försvarmakten och andra som läser rapporten att själva avgöra hur de vill lösa det här. Förutom att ange olika klaringspunkter kan man även separera i tid och vi vill inte gå in och tala om för dem hur de ska göra, säger Agne Widholm.

Ett annat misstag som begicks den aktuella dagen var att privat-

planet inte slagit på sin transponder. Enligt instruktören berodde det på att han trodde att eleven hade gjort det. Det här ledde bland annat till att det inte gått att i efterhand räkna ut hur nära planen var varandra. Det gjorde också att flygledarna inte kunde följa privatplanet på radarn.

– Flygledarna borde ha påpekat att transpondern inte var påslagen, men det gjorde de inte, säger Agne Widholm.

Tittade inte ut

Flygledarna har, utöver radar, ytterligare två metoder att följa en-

heter i luften. Dels visuellt genom att titta ut genom kontrolltornets fönster. Dels strappar (pappersremsor) med uppgifter om färdplanen. Den visuella övervakningen bedöms som mycket viktig och radarstödet får inte användas på ett sådant sätt att överblicken minskar.

– Hade de tittat ut hade de sett vad som pågick, men det gjorde de inte, säger Agne Widholm.

Enligt uppgift, till Officerstidningen, ska dock den visuella sikten från flygledartornet i Ronneby vara nedsatt i ostlig riktning på grund av uppväxande skog.

LINDA SUNDGREN

HÖG RYSK AKTIVITET I ÖSTERSJÖN

Den 17 september kränkte två ryska flygplan av typen Su-24 svenskt luft- rum söder om Öland, uppges Försvarmakten. Flygplanen lyfte enligt

Expressen från Kaliningrad. Enligt den ryska nyhetsbyrån Ria Novosti inledde den ryska baltiska flottan en större övning den 16 september, det vill säga

dagen innan kränkningen. I övningen ingick, enligt Ria, över 1000 infanterister och marininfanteri, samt mer än 250 olika fordon eller enheter. Bland

annat genomfördes både offensiva och defensiva operationer i kombination med telestöring, luftanfall och artilleriangrepp, enligt Ria. (DS)

Försvarsmakten anser det av kritisk vikt att vända trenden med minskande förtroende.

”Sju av tio officerare kan inte rekommendera Försvarsmakten som arbetsgivare”

”Officeren och soldaten måste kunna känna stolthet”

Förtroendet för Försvarsmakten har under lång tid försvagats bland både allmänhet och de egna anställda. Trenden ska vändas genom ett arbete som går under namnet Roller och relationer.

De senaste 30 åren har förtroendet för Försvarsmakten stadigt sjunkit. Det visar de årliga undersökningar som SOM-institutet genomför och som bland annat innehåller frågor kring förtroende för myndigheter. Försvarsmakten är, trots sin storlek, en relativt okänd myndighet. Medborgarna har dålig kunskap om verksamheten och ser inte nyttan av alla de skattemiljarder som går till försvaret.

Saknar förtroende

Försvarsmaktens egen medarbetarundersökning (FM Vind) visar också att inte heller medarbetarna känner till Försvarsmaktens långsiktiga mål och dessutom saknar man förtroende för ledningen. Det är några av de faktorer som leder till att man inte känner någon stolthet över sitt yrkesval. Det här är allvarligt och måste förändras om Försvarsmakten ska ha någon framtid

menar Erik Lagersten, Försvarsmaktens kommunikationsdirektör.

– Sju av tio officerare kan inte rekommendera Försvarsmakten som arbetsgivare. Det beror till stor del på att man inte med stolthet kan berätta för bekanta varför man är anställd i Försvarsmakten, säger Erik Lagersten.

För att uppnå en förändring och bryta den negativa trenden har Försvarsmaktsledningen initierat ett långsiktigt utvecklingsarbete, som är snarlikt det ett privat företag skulle kalla varumärkesbyggande. I försvaret går det under arbetsnamnet Roller och relationer.

Utvecklingsgrupper på förbanden

För att förankra arbetet och involvera så många som möjligt ska det på alla förband finnas en utvecklingsgrupp som under hela processen aktivt deltar i arbetet genom att lämna synpunkter på de underlag som tas fram.

– Respektive förbandschef får organisera utvecklingsgruppen på det sätt de tycker är bäst. Men alla får samma frågor att ta ställning till, säger Erik Lagersten.

Nulägesanalysen gjordes under våren. Nu pågår fas två som hand-

lar om att ta fram en målbild: Försvarsmaktsidé (FMI 2015). De två första delarna FMI och militära professionen är ute hos utvecklingsgrupperna på förbanden och ska diskuteras på ÖBs chefsmöte i slutet av september.

Officersförbundet håller till stor del med i den beskrivning av nuläget som Försvarsmakten gjort. Den stämmer väl överens med den bild medlemmarna förmedlar vid medlemsmöten och medlemsundersökningar.

– Det vi saknar är en beskrivning av relationen till de fackliga organisationerna. Många medarbetare kanaliseras sina förväntningar och farhågor via sitt fackliga medlemskap då de inte kan få inflytande via sin chef, säger Peter Löfvendahl, förbundsdirektör.

Ingen lätt uppgift

Den tredje och sista fasen, själva genomförandet, hoppas man kunna påbörja efter nästa sommar. Erik Lagersten är medveten om att det inte är en lätt uppgift man har framför sig. Det kommer att ta tid att öka förtroendet bland allmänhet, politiker och medarbetare. Det handlar om att skapa starkare band

till övriga samhället, att kunna förmedla värdet av verksamheten trots att landet inte har haft någon överhängande hotbild på många år.

– Officeren, soldaten och sjömannen måste med stolthet kunna säga att min uppgift är att garantera ett stabilt, säkert och demokratiskt Sverige.

Den stora utmaningen är tiden. Många medarbetare vill göra något åt läget och förstår vikten av arbetet med roller och relationer men menar att det inte finns tillräckligt med utrymme till ett sådant stort arbete i en redan allt för slimmad organisation.

– Vi är beredda att förlänga processen om det visar sig omöjligt att genomföra den enligt planerad tidsplan. Det är en ny materia och ett nytt sätt att resonera. Vi måste ta oss tid att förklara, säger Erik Lagersten.

Erik Lagersten

Varsågod, medlemslånet med extra förmånlig ränta för dig

Som medlem i Officersförbundet kan du låna från 20 000 upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 5,18 procent. Välj själv om du vill bli av med dyra smålån, åka på drömmesa eller renovera köket. Ingen säkerhet behövs och inga avgifter finns. Du kan när som helst lösa lånet utan extra kostnad.

Gör så här för att ansöka om medlemslån

- Ring 0771-MEDLEM (0771-633 536) om du vill ha ett lånebesked direkt.
- Logga in på Internetkontoret (om du redan är SEB-kund).
- Besök seb.se/medlemslan.
- Kom in på närmaste kontor – du får besked och hjälp medan du väntar.

Kom ihåg att berätta att du är medlem i Officersförbundet
Läs mer på seb.se/medlemslan

Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 5,18 %. En sedvanlig kreditprövning görs alltid. Om den rörliga årsräntan är 5,18 %, blir den effektiva räntan 5,30 % för ett annuitetslån på 100.000 kronor upplagt på 5 år, ingen uppläggningsavgift, och betalning sker via autogiro. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 113.723 kronor och din månads-kostnad blir 1.895 kronor. Årsränta per 2014-09-01.

SEB

HIGH POWER HIGH PRECISION

Nammo 12.7 x 99 mm (.50 cal) ammunition hits targets with very high accuracy and superior terminal effect. This means fewer rounds are required, and operations are more cost efficient. Carefully engineered to offer an unparalleled level of precision and reliability, Nammo 12.7 x 99 mm ammunition helps to resolve conflicts quickly and effectively.

Nammo

SECURING THE FUTURE

Överste Lars Möller:

SAMHÄLLET VÄNDER DE SOM DÖDAT I STRID RYGGEN

Att svenska soldater dödar i strid är inget samhället vill kännas vid och något politikerna talar tyst om. Konsekvensen blir ett dåligt stöd för soldaterna vilket ökar risken för psykiska skador till följd av krigsupplevelser. Det menar danske översten Lars Möller, författare till boken *Vi slår ihjel og lever med det*.

LARS MÖLLER SÄGER att han veterligen inte själv dödat någon under sina insatser. Däremot har han beordrat dödlig eldgivning vid upprepade tillfällen och skillnaden mellan att ge ordern och vara den som sätter fingret på avtryckaren anser han vara liten.

– Egentligen är det ingen större skillnad. Under en operation dödade vi 169 personer och det var jag som beordrade eld, säger Lars Möller.

Enligt Möller är problemet inte att soldater dödar i strid. Den uppgiften är de tränade för och dödandet är uppdragets yttersta konsekvens. Vad han däremot är kritisk till är hur västerländska samhällen med långvarig fred och låg våldstolerans, ställer sig till det.

– **ATT DÖDA ÄR** så tabu i våra civiliserade samhällen att den som inte bor på landet knappt är medveten om att det kött vi köper i affären är slaktade djur. Många blir väldigt provocerade av att jag pratar om att våra soldater faktiskt dödar, men det här är inget vi får blunda för, säger Möller.

Anledningen till att frågan måste upp i ljuset är att soldaterna annars riskerar att drabbas av mentala problem efter hemkomst, säger Möller. Att kunna acceptera det man gjort under en mission är en viktig del av återanpassningen till det civila livet och för det psykiska välbefinnandet. Om soldaten inte känner stöd på

hemmaplan försvåras den processen.

– Många soldater är inte mer än 18 till 20 år. Vi får inte lämna dem ensamma med deras upplevelser och låta dem själva bära hela ansvaret. Soldaterna dödar i allmänhetens tjänst. Det är politikerna som beslutar om att skicka iväg dem och det är vi medborgare som valt politikerna. Därför bär vi alla ett ansvar.

FÖR DEN ENSKILDE soldaten är det sällan några problem att förlika sig med att ha dödat i strid, säger Möller. Har man gjort

allting rätt och följt konventioner och regler om att inte döda civila, kvinnor, eller barn, klarar de flesta av att acceptera sina handlingar. Men om samhället signalerar att det man gjort är fel och inte står upp för soldaterna, är risken för komplikationer överhängande.

– Vietnamkriget är ett tydligt exempel på det här. Soldaterna mätte inte dåligt så länge de befann sig i fält. Det var när de kom hem och staten vände dem ryggen och de blev kallade barnamördare av folk på gatan som de fick problem, säger Möller.

Lars Möller tycker att Danmark kommit en bit på väg när det gäller att ställa sig bakom sina soldater och att tala om dödandet. I Sverige är det sämre ställt, säger han.

– **NÄR VETERANER** i Danmark hedras bjuds de och deras anhöriga in till parlamentet. Kungahuset och politiker deltar och ceremonin uppmärksammas i hela landet. I Sverige har jag förstått att det är betydligt sämre uppbackning. Hur ska soldaterna kunna känna sig trygga där ute om de inte upplever att det land som skickat iväg dem också står bakom dem.

I sin bok *Vi slår ihjel og lever med det*, skriver Lars Möller om att döda i strid; hur individen påverkas av det och kan lära sig att leva med det. Som underlag till boken har han, förutom egna erfarenheter, intervjuer med 249 danska soldater som tjänstgjort i krigsområden. Majoriteten av de tillfrågade säger sig inte känna någon ånger över att ha dödat. De är glada att själva vara i livet och övertygade om att de gjort rätt. Men för att behålla den inställningen efter hemkomst krävs samhällets stöd. Lars Möller beskriver dödandets fem faser där den sista, bearbetning och acceptans, är den viktigaste för ett fortsatt bra liv.

– Du måste få tid för reflektion och även om du känner skuld kommer du att acceptera dina handlingar. Om du känner att du gjort rätt kommer du att få en osynlig silversköld som skyddar dig och gör att du kan förlika dig med dina handlingar.

LINDA SUNDGREN

**”SOLDATERNA
DÖDAR I ALLMÄN-
HETENS TJÄNST”**

Lars Möller (i mörk basker) har själv gett order om eld som dödat 169 personer.

Dödandets anatomi, enligt Möller/Grossman

I boken *Vi slår ihjel og lever med det* beskriver Lars Möller dödandets fem faser, eller dödandets anatomi, som han också kallar det. Rubrikerna har han lånat från överstelöjtnant Dave Grossman som också tagit sig an ämnet, men innehållet bygger på svaren från de 249 soldater som Möller intervjuat.

1. ORO INFÖR ATT DÖDA. Många blir nervösa och börjar ifrågasätta sin egen förmåga. Den vanligaste oron är om man ska klara av att trycka på avtryckaren när det verkligen gäller eller om man kommer att stå passiv, oförmögen att skydda sig själv och sina kamrater.

2. NEDSKJUTNINGEN. Sker ofta helt automatiskt och utan tvekan.

3. UPPHETSNING. I strid är kroppen fylld av adrenalin och den som skjuter får ofta en kick av att träffa och se motståndaren falla till marken.

4. ÅNGER. Att på nära håll se motståndaren efter nedskjutning väcker ofta skuldkänslor och ånger. Man ifrågasätter det egna handlandet och funderar över om det inte funnits något annat sätt att lösa situationen på.

5. BEARBETNING OCH ACCEPTANS. Trots att majoriteten av dem som dödat upplever skuldkänslor kan de flesta lära sig att acceptera handlingen. Men då krävs att såväl den närmaste omgivningen som övriga samhället visar acceptans, uppskattning och respekt.

Att ha dödat i strid

VETERANER ENSAMMA MED KRIGSUPPLEVELSER

Sveriges veteranförbund fredsbaskrarna får ibland ta emot samtal från folk som dödat under insats.

– Man vänder sig till oss för att man inte tycker att det finns någon annan som förstår, säger Björn Eggeblad, kamratstödsansvarig och veteran.

BÄSTA SÄTTET ATT bearbeta svåra stridshändelser är att prata med den egna gruppen, säger Eggeblad som själv skadades i strid under en mission i Libanon 1991. Helst medan man fortfarande är kvar i insatsområdet. Den som efter hemkomst stannar inom försvaret känner ofta ett fortsatt stöd från kollegorna, särskilt om man tjänstgör med kamrater från insatsen. För dem som går vidare till civila arbeten eller utbildningar kan det däremot vara annorlunda.

– De tycker många gånger att de blir helt ensamma med sina upplevelser och att ingen förstår dem. Att vända sig till Försvarsmakten är något man ofta undviker. Rädslan att inte få komma ut igen om man berättar om stressrelaterade problem är djupt rotad bland veteraner, säger han.

EN DEL AV DEM som kontaktar Veteranförbundets kamratstödjare gör det för att de mår dåligt efter att ha dödat under insats. Det är dock inga stora numerärer det handlar om. Sverige är sällan på plats i de mest utsatta regionerna och det är ett begränsat antal som har den erfarenheten.

– Men det är en känslig fråga som man inte pratar med vem som helst om. Ofta börjar de berätta om något annat och så kommer det fram efter hand.

– Många vet heller inte om de har dödat. Om en grupp blir påskjuten nattetid och besvarar elden märker man när beskjutningen minskar. Då förstår man att någon blivit träffad och sannolikt dödad. Men man vet inte vem i gruppen som gjort det eller vem man haft ihjäl, säger Eggeblad.

IBLAND TAR DET lång tid innan man väljer att prata om det.

– Efter Balkan såg vi att det tog cirka tio år innan folk började dyka upp. Jag tror det beror på att de som åker på insats är starka individer som tycker att de ska klara av att hantera den här sortens stressframkallande händelser själva, men till slut brister det. Våra motsvarigheter i övriga Norden har samma erfarenheter.

En amerikansk soldat i chock väntar på transport från fronten i Hue, Sydvietnam, 1968.

På Veteranförbundet arbetar man för att i första hand politiker ska bli mer medvetna om vad en insats innebär och förstå villkoren med risk för egna förluster och att svenska soldater kan tvingas döda. Om samhället i stort är redo för den insikten är Eggeblad tveksam till.

– Efter Kongo -60 till -64 var det stora problem. Pressen miss-handlade Kongoveteranerna totalt och kallade dem för bland annat barnamördare och det var en jättebesvärlig situation. Det där har följt med och jag törs inte svara på om det är annorlunda idag.

LINDA SUNDGREN

”OFTA BÖRJAR DE BERÄTTA OM NÅGOT ANNAT”

OFFICERSTIDNINGEN

Din tidning!

Skriver Officerstidningen om rätt saker? Har du tips, åsikter eller uppslag? Kontakta redaktionen!

ANSVARIG UTGIVARE/CHEFREDAKTÖR

Daniel Skoglund, Tel 08-440 83 49
daniel.skoglund@officersforbundet.se

INFORMATÖR/REDAKTÖR

Eva Langlet, Tel 08-440 83 34
eva.langlet@officersforbundet.se

RÖS-skyddat säkerhetsskåp

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Rosengrens på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig information på servrar m.m. från intrång. Välkommen att kontakta oss för mer information!

KAMIC • Box 278, 651 07 KARLSTAD • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
ROSENGRENS • Box 315, 192 30 SOLLENTUNA • 010- 209 51 36 • www.rosengrens.se

A PART OF KAMIC COMPONENTS

RBS15 MK3

THE POWER TO SUCCEED

The RBS15 Mk3 is the most advanced, long range, surface-to-surface missile system available on the market. It enables rapid reaction and high defence penetration in any scenario – from blue sea and littoral warfare to land attack missions.

You can rely on Saab's *thinking edge* to deliver pioneering, effective products and solutions that enhance your capabilities and give you the power to succeed.

www.saabgroup.com

U-BÅTSKOLL

i berget på Muskö

Text: Linda Sundgren **Foto:** Rickard Kilström

Vid undervattensspaningscentralen, insprängd i berget på Muskö, följer man noga den ökande aktiviteten av örlogsfartyg på Östersjön. Men vakanser gör att man inte kan bedriva verksamhet i den utsträckning man skulle vilja.

DE VÄLVDA, OSKARPA linjerna som framträder på den grönskimmrande skärmen påminner om ett jättelikt fingeravtryck. Spaningsoperatör Sabina Hartman placerar markören på ett av strecken och mäter avståndet mellan formationerna.

– Det här är ett sexcylindrigt handelsfartyg, det ser man eftersom var sjätte linje är tjockare än de andra, säger hon. Motorvarvtalet ligger på 116 gånger 20 och det går ganska sakta.

På undervattensspaningscentralen, UVSC, sitter operatörerna och studerar, tolkar och analyserar de olika formationer som framträder i de så kallade lofargrammen. Informationen kommer från de sensorlingor som är utplacerade på havsbotten på strategiska ställen utanför svenska kusten. Sensorerna uppfattar ljud och rörelser i och på vattenvolymen som sedan visualiseras i grafiska mönster på skärmarna i centralen.

– Det här är ett jättekul jobb. Även när det inte händer så mycket och man bara sitter och bevakar är det spännande eftersom man alltid måste vara alert och leta efter avvikelser. Men man ska inte stirra på skärmen för länge. Då kan man få för sig att man ser saker som inte finns där, säger Sabina Hartman.

NÄR ETT MÅL upptäckts stämmer spaningsoperatören av uppgiften med den aktuella sjölägesbilden. Finns ett identifierat mål på platsen som stämmer överens med skärmbilden, släpper operatören det. Är det däremot ett gulmarkerat mål, vilket är detsamma som oidentifierat, kan man gå vidare med en djupanalys.

– Vi kan få fram det mesta som storlek, propellrar, antal cylindrar och fart. Varje nytt mål vi identifierar läggs in i den hydrauliska databasen. Är det ett civilt mål kan man leta information på rederiernas hemsidor, säger Sabina Hartman.

Undervattensspaningscentralen ligger i berget på Muskö. Tidigare hade övriga inom Sjöinformationsbataljonen ingen aning om vad som pågick i centralen och verksamheten omgärdades av stark sekretess.

– Men hög sekretess är inte bara av godo, säger Bebben Berntsson,

chef för UVSC. Idag är man tvungen att finnas i systemet, annars får man varken pengar eller materiel. Säkerhetsmässigt är det inga problem att vi blivit mer öppna.

MEN FORTFARANDE ÄR delar av verksamheten hemlig. Som vart undervattenssensorerna är placerade och vilka geografiska övervakningsområden som är prioriterade. Och på frågan huruvida man under senare tid identifierat några främmande ubåtar på svenskt vatten som inte borde finnas där, säger Bebben Berntsson:

– Jag vet hur det ser ut men kan inte svara eftersom jag inte äger frågan. Det jag kan säga är att övningar med ubåtar ökat kraftigt och förmodligen kommer vi att lägga ut fler bottenfasta sensorer för att kunna övervaka större områden.

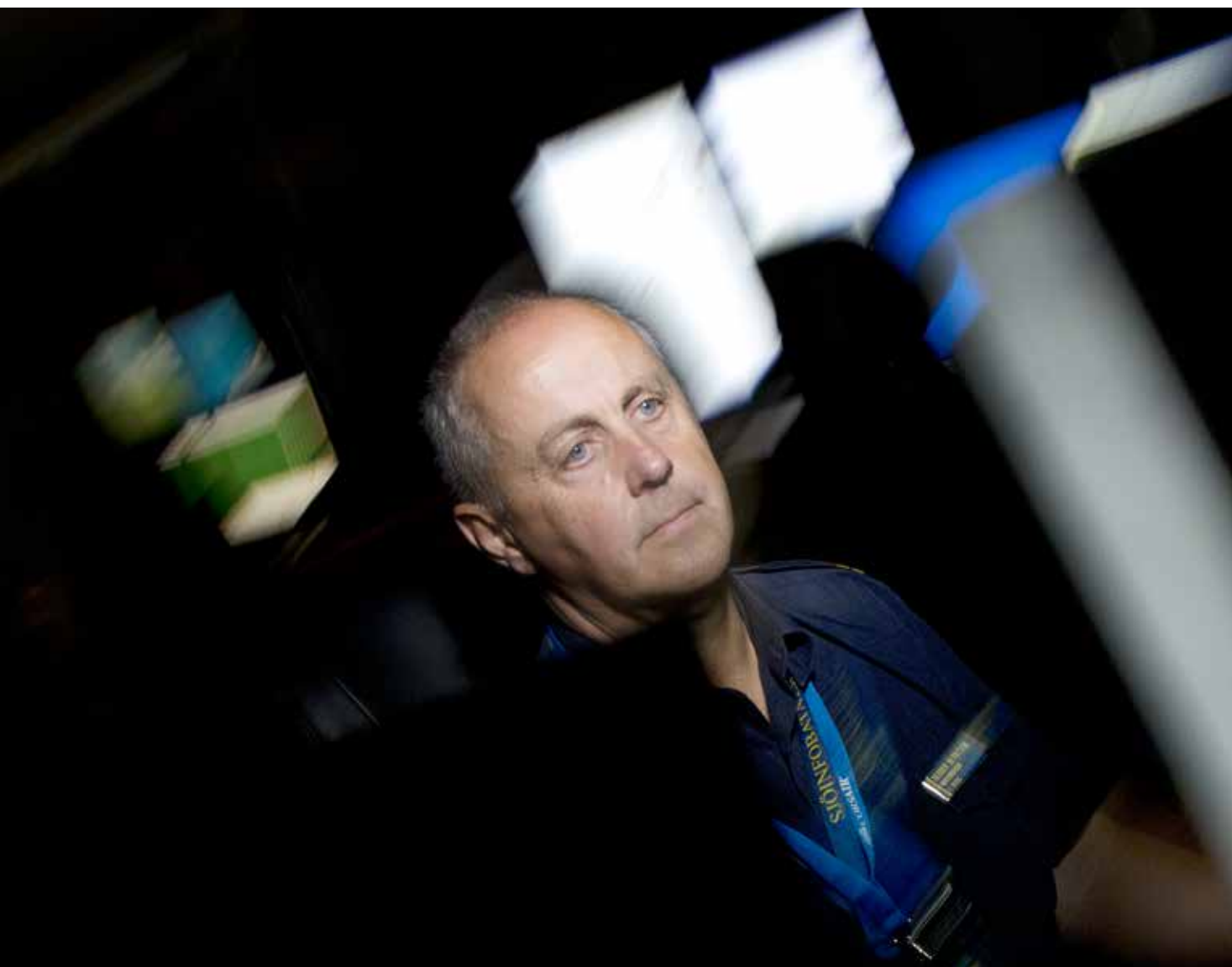
Tivadar Sivgren är stabschef för Sjöinformationsbataljonen. Där ingår, förutom UVSC, även sjöinfokompanierna Muskö och Göteborg (SK Mus och SK Gbg) samt Marinens Radio (MaRa). Sivgren bekräftar bilden av en kraftigt ökad aktivitet i Östersjön, även ovanför ytan.

– De senaste två åren har vi sett en enorm ökning av örlogsfartyg i Östersjön. Det övas betydligt mer än tidigare och det har skett en klar nivåhöjning, säger han.

BATALJONENS SJÖCENTRALER VID SK Muskö och SK Gbg övervakar hela svenska kusten vilket innebär ett stort antal mål att hantera. Under sommarmånaderna rör det sig om cirka 4000 per dygn, vintertid ungefär hälften så många.

Även UVSC:s täckningsområde ger stora mängder mål. Sensorerna är känsliga och exempelvis roddbåtar och kanoter kan ge utslag.

– Men det är inte alltid så enkelt att se vad det handlar om och det tar många år innan man blir en riktigt bra spaningsoperatör, säger Bebben Berntsson. Man måste vara lite nördig för att trivas med det här jobbet och tycka om att sitta och gnugga med lofargrammen.

Det tar många år innan du blir en skicklig spaningsoperatör, säger Bebben Berntsson, chef för Undervattensspaningscentralen.

STÖRRE FARTYG ÄR numera utrustade med transpondrar och därför ofta enkla att identifiera. Men tekniken går att manipulera och operatörerna är därför vaksamma på om ett mål beter sig underligt eller avviker från det normala rörelsemönstret.

– Vi har oftast ett eget sjöövervakningsfartyg som vi kan beordra till målet för att kontrollera identiteten. Nattetid använder de strålkastare för att kunna läsa på fartygssidan. Vi kan också be Kustbevakningen åka dit eller fråga Frivilliga flygkåren om de har möjlighet att titta närmare på det, säger Bebben Berntsson.

Informationen som inhämtas vid sjöinformationsbataljonen vidarebefordras omgående till marintaktiska staben. Även Kustbevakningen, Sjöfartsverket och andra civila myndigheter får tillgång till information, om än i avskalat skick.

”FÖRMODLIGEN KOMMER VI ATT LÄGGA UT FLER BOTTENFASTA SENSORER”

MEDAN SENSORSLINGORNA PÅ havsbotten uppfattar ljud täcks vattenytan in av radarutrustning liksom kameror. Idag finns två kameror med rörlig bild, en vid Utö i Stockholms skärgård och en i Helsingborg. Nästa år ska de bli fler och vassare, berättar Tivadar Sivgren.

– Flera stycken herrejösseskameror ska installeras på strategiska ställen runt kusterna. De har en enorm räckvidd och vi kommer att kunna se vem det är som står på ett fartygsdäck på flera kilometers avstånd, säger han.

Bataljonen har också ett långtgående informationsutbyte med Finland inom ramen för Sucfis, vilket breddar övervakningsområdet ytterligare.

– Tack vare finnarna har vi radartäckning ändå in till S:t Petersburg, säger Tivadar Sivgren. Vi utbyter även hemlig information med varandra. Sen finns det Sucbas där alla länder runt Östersjön, utom Ryssland, deltar men där handlar det enbart om öppen information.

Sabina Hartman

Tivadar Sivgren

Ett fartyg ger utslag på lofargrammet. Frågan är vilket?

ÄVEN TEKNIKUTVECKLINGEN OMBORD på fartyg går framåt och gör dem svårare att upptäcka, berättar Bebben Berntsson. Såväl ubåtar som ytgående fartyg blir allt tystare och det krävs sofistikerad utrustning för att lokalisera dem.

– Det finns alltid något att fånga upp, även från den tystaste enhet, i alla fall så länge den rör sig i vattnet. Men det betyder inte att vi nödvändigtvis har förmågan att upptäcka den på långt håll, säger Bebben Berntsson.

För att upprätthålla och utveckla operatörernas analysförmåga behövs också objekt att öva på och man hade gärna sett att den nya svenska ubåten, A 26, blev byggd. Enligt FMV ska det bli en av världens tystaste ubåtar och för operatörerna på UVSC hade det inneburit ett förstklassigt övningsobjekt.

– **MAN BEHÖVER EGNA** objekt att öva på. Utländska ubåtar under övning ser alltid till att väsnas så mycket som möjligt eftersom ingen vill röja sina system. Det gäller även ytgående enheter och det går skrönor om hur man virat kätting runt propellrar och kört

motorerna på olika varvtal för att låta så mycket som möjligt, säger Bebben Berntsson.

Sammanlagt jobbar 146 personer på Sjöinformationsbataljonen, varav 106 är civila. Undervattenscentralen är en mindre del av bataljonen och har femtioprocentiga vakanser, vilket begränsar verksamheten. Ett annat personalbekymmer bataljonen står inför är att de civila övervakningsoperatörerna ska bytas ut mot kontraktsanställda soldater och sjömän (GSS) enligt plan i den nya organisationen. Dels tror man att det kommer att försvara rekryteringen ytterligare. Dels är det osäkert hur övergången kommer att genomföras.

– Våra chefer säger att ingen kommer att få sparken utan att man ska växla ut folk. När någon slutar anställer man en GSS:are istället. Deras ambition är berömvärd, men i slutändan är det inte de som äger frågan, säger Bebben Berntsson.

KRIMOPERA

– *kan Ryssland*

Kan Ryssland återupprepa Krim-operationen? I så fall var och under vilka förutsättningar? Denna analys är en sammanfattning av ett kapitel i FOI:s preliminära bedömning av Rysslands aggression mot Ukraina (publicerat i juni 2014) och fokuserar främst på Krimoperationen.

Rysslands snabba och beslutsamma militära ingripande på Krim överraskade både den ukrainska regeringen och omvärlden. Den oväntade operationen och den omfattande propagandan fick många att kalla detta en ny generation av rysk krigföring. Men vad var egentligen nytt avseende Rysslands förmåga? En viktigare fråga kanske är var Ryssland skulle kunna upprepa det.

RYSSLANDS MILITÄRA FÖRMÅGA växer. Mer än fem års ordentligt ökade försvarsutgifter har gjort att man kunnat öka övningsverksamheten och påbörja förnyelse av materiel. Ryssland hade i början av 2014 väpnade styrkor som kunde användas för att hota Ukrainas territorium, som vilseledning, som stöd för lokala pro-ryska grupperingar och för att besätta Krim. Men operationen visade få nyheter. Soldaterna i operationen kom främst från högkvalitativa förband såsom specialförbandsbrigader och luftland-sättningsstrupperna. Dessa har en högre andel kontraktsanställda soldater. Att skapa sådana förband som kan agera snabbt och beslutsamt är resultatet av väl dokumenterade prioriteringar under många år.

Dessa förband har dock begränsningar i uthållighet och eldkraft och därmed en lägre förmåga att hålla tagen terräng. De ersattes därför gradvis av motorskytteförband som har tyngre utrustning men främst består av ettårsvärnpliktiga som inte har samma färdigheter, stridsmoral och disciplin. De övriga markstridskrafterna, som är ett viktigt verktyg för operationer större än ren destabilisering, har främst äldre utrustning och bemannas av värnpliktiga, vilket ger mindre möjlighet till nytänkande operationskonst.

DET VERKAR INTE som om något nytt större materielsystem hade en avgörande roll i Krimoperationen. Den visade dock på en förmåga att samordna operationer mellan mark-, luft-, sjö- och infor-

mationsmiljöerna, vilket man betonat i övningar under flera år. De ukrainska förbanden bjöd inget organiserat motstånd. Det är därför svårt att dra slutsatser om Rysslands militära förmåga i stort, framför allt vad avser reguljär strid. Krimoperationen visar dock på vikten av informationsoperationer i moderna konflikter: man kan övertyga en motståndare om att ge upp.

Rysslands ovanligt fräcka och högljudda propaganda bidrog till känslan av något nytt. Operationens tyngdpunkt var inte territorium utan Ukrainas motståndsvilja. Det var avgörande att snabbt projicera bilden av att övertagandet av Krim både militärt och politiskt var ett fullbordat faktum. Målgrupperna inkluderade både civila på Krim ("Kom med oss!"), ukrainska förband på Krim ("Allt motstånd är meningslöst!"), ukrainska regeringen i Kiev och världen ("Krim är förlorat") samt hemmaopinionen ("Ryssland är en stormakt").

OMVÄRLDEN ÖDSLAD TID på att älta frågan varför Ryssland ljög: "Vi är inte intresserade av Krim" (Ryssland annekterade senare); "Det är inte våra soldater" (Putin erkände senare att de var det). Lögnera skapade förvirring som försenade samordnade motåtgärder och därmed underlättade operationen, främst under de första och känsliga dygnet. Vare sig militär maskirovka (vilseledning) eller politisk propaganda är emellertid något nytt i Ryssland. Lögnera illustrerar tydligt kontrasten mellan ett Ryssland inställt på krig och en omvärld som inte var det.

RYSSLAND HADE BRA samordning av sina DIME-resurser det vill säga diplomati, information (både underrättelser och media) samt militära och ekonomiska resurser. Militär-politisk samordning skedde både vertikalt från Moskva ner till Krim och horisontellt mellan förbanden i operationsområdet, vilket tyder på god

TIONEN 2014

göra det igen?

kännedom om de egna styrkorna och svagheter. Faktum är att den goda militär-politiska samordningsförmågan är det enda som framstår som genuint nytt.

Krimoperationen var imponerande, men säger egentligen inte mycket om vilken förmåga Rysslands väpnade styrkor har avseende väpnad strid. Snabbhet och beslutsamhet gjorde att tunt utspridda högkvalitativa förband kunde lamslå och binda Ukrainas förband på Krim, en på pappret starkare motståndare som dock var ledningsmässigt lamslagen både politisk och militärt. Man kan fråga sig hur väl ryska förband hade fungerat om de mött ett samordnat och beslutsamt militärt motstånd.

MÅNGA FAKTORER GYNNADE Ryssland på Krim. Strategisk och taktisk överraskning gjorde att Ryssland kunde ta initiativet militärt genom insats med högkvalitativa förband. Ryssland behöll initiativet genom att använda icke-militära DIME-resurser som var mer kraftfulla än Ukrainas. Operationen underlättades av att Ryssland hade en militärbas i operationsområdet (Sevastopol). Svartahavsflottan kunde skydda operationen mot anfall från havet och luften samt blockera den ukrainska flottan i hamn. Dess marininfanteribrigad underlättade att ta initiativet på land. Ryssland kunde på eget territorium flytta betydande militära resurser nära Ukraina och Krim. Det räckte både till vilseledning (trovärdigt hota med en invasion av Ukraina norr- och österifrån) och till att förstärka Krim efter de inledande dygnet.

Krim är en halvö som är lätt att försvara mot anfall landvägen. Kulturell och språklig närhet till Ryssland underlättade för ryska agenter på Krim att organisera "självförsvarsrörelser" som förstärktes med "frivilliga" från Ryssland. Dessa "lokala" rörelser kunde, till skillnad från reguljära ryska förband, framställas som bevis på en genuin folklig uppslutning. Rörelserna var till viss del

även ett kvantitativt komplement till de högkvalitativa, men tunt utspridda, ryska förband som användes inledningsvis.

Ukrainas svaghet gynnade Ryssland. Den politiska ledningen i Kiev var svag och måste hantera både en kollapsande ekonomi, en rysk propagandastorm och invasionen av Krim samtidigt. De ukrainska väpnade styrkorna hade förfallit i decennier och saknat medel för övning, utbildning och materiel. Ukrainas motstånd på Krim blev oorganiserat och svagt.

I NULÄGET ÄR ÖVERRASKNINGSMOMENTET borta. Interventionen i Ukraina och den illegala annekteringen av Krim har bundit upp ryska resurser. Detta minskar Rysslands möjlighet att intervensera på liknande sätt på andra håll utan att dra resurser som används mot Ukraina. Men politiken styr. Moskva kan dock välja att sätta in sina fortsatt betydande DIME-resurser var och när man vill. Man kan fortsatt planera och genomföra militära operationer, även om antalet gripbara högkvalitativa förband kan vara en begränsning. Hösten 2014 har flera av dessa varit med i operationer i Ukraina i ett halvår och torde behöva återhämta innan de har samma potential som innan Krimoperationen.

Länder i före detta Sovjetunionen med ryska militärbaser är mest utsatta militärt, speciellt när de har landgräns till Ryssland. Ryssland har militära förband i eller nära flera möjliga operationsområden genom avtal med Armenien (flygbas och motsvarande en motorskyttebrigad), Kirgizistan (flygbas) och Tadzjikistan (flygbas och motorskyttebrigad). Sannolikt öppnas en flygbas i Vitryssland 2015. Ryska förband har även centrala roller i frusna konflikter såsom i Moldaviens separatistregion Transnistrien där Moskva även stödjer olika miliser. Ryssland stödjer de georgiska utbrytarrepublikerna Abchazien och Sydossetien och har motsvarande en motorskyttebrigad i var och en av dem.

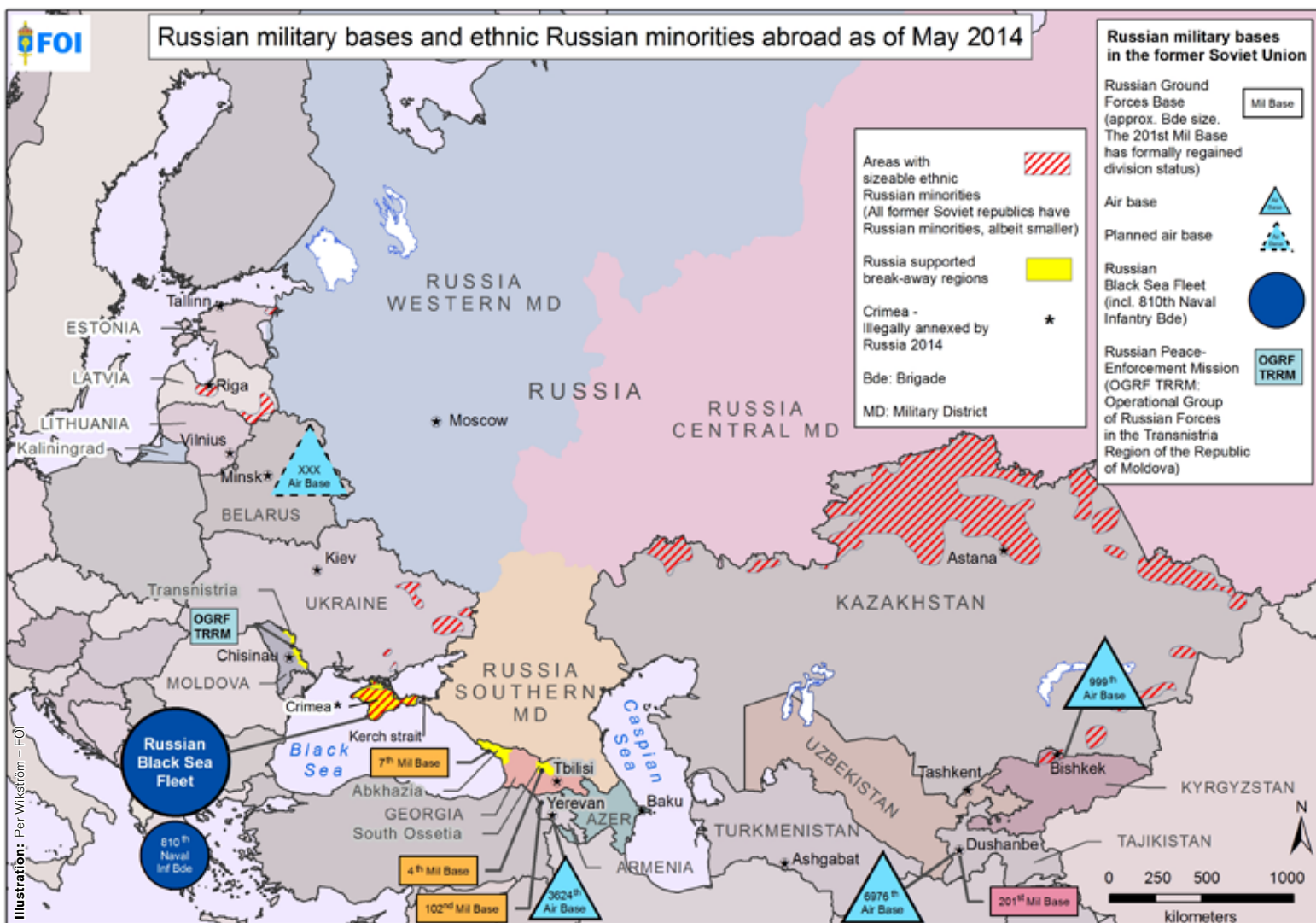

Illustration: Per Wikström - FOI

ALLA FÖRE DETTA Sovjetrepubliker med ryska baser på sitt territorium har mindre DIME-resurser än Ryssland. Georgien och Vitryssland har dessutom landgräns mot Ryssland vilket skulle underlätta annektering av territorium. Moldavien, Armenien, Tadzjikistan och Kirgizistan är relativt små territorier, men saknar gräns mot Ryssland vilket skulle försvåra både att upprätta försörjningslinjer och eventuell annektering. Avseende länder utan ryska baser så torde Moskva kunna destabilisera både Azerbajdzjan, Kazachstan och Ukraina och annektera gränsområden. Turkmenistan och Uzbekistan är mer avlägsna, vilket försvårar destabilisering och omöjliggör annektering.

Alla före detta Sovjetrepubliker har ryska minoriteter som Moskva kan anse behöva skydd. Många i dessa republiker och i omvärlden skulle se ökad aktivitet, och kanske främst våldsanvändning, bland pro-ryska rörelser som tecken på ett ökande ryskt intresse som kan leda till intervention. Få av dessa länder skulle kunna stå emot Ryssland militärt och politiskt. Många regimer är instabila. Ryssland skulle lätt kunna destabilisera dem ytterligare. Vissa regimer fokuserar på sin egen överlevnad och kan till och med tänkas välkomna ryska ingripanden. Som NATO- och EU-medlemmar är de baltiska staterna mindre sårbara för annektering, men inte nödvändigtvis för av Ryssland iscensatt destabilisering.

HELA FÖRE DETTA Sovjetunionen torde kunna bli föremål för rysk intervention, även om det troligen inte blir lika enkelt som på Krim. Varje fall kommer att ha unika förutsättningar, både fysiska (till exempel årstid, avstånd, terräng) och politiska (exempelvis storlek på ryska minoriteten, motståndarens beslutsamhet). Det ryska politiska och militära ledarskapet torde uppvisa samma uppfinningsrikedom när man skapar och genomför interventioner. Att göra en intervention i taget underlättar rimligen samordning på högsta nivå och underlättar att kraftsamla resurser för att nå avgöranden.

Med kärnvapen och stora konventionella styrkor har Ryssland alltid haft en hammare. Den skickliga användningen av befintliga militära och politiska medel på Krim visar hur Ryssland även kan hantera annat än konventionell krigföring, exempelvis destabilisering.

JOHAN NORBERG (RED), DR. ULRIK FRANKE
OCH FREDRIK WESTERLUND
(alla från FOI)

FOI:s analys kan läsas i sin helhet i rapporten "A Rude Awakening. Ramifications of Russian Aggression Towards Ukraine" (FOI-R-3892-SE), FOI, 2014. Se även www.foi.se/ryssland

TEKNIK OCH LOGISTIK I VÄRLDSKLASS

PHOTO: AKERS KRUTBRUK

PHOTO: AKERS KRUTBRUK

”På rätt plats, i rätt tid, med rätt utrustning – mission accomplished”

Volvo Defense levererar Volvoprodukter till försvar, försvarsorganisationer och försvarsföretag globalt.

Vår produktportfölj består av lastbilar, anläggningsmaskiner, drivsystem, specialanpassade för kundens behov såsom hög rörlighet, hög tillgänglighet och skydd.

Vi tillhandahåller heltäckande integrerade logistisklösningar över hela världen, vilket gör Volvo Defense till den kompletta leverantören av produkter med låga livscykelkostnader - oavsett var du verkar.

VOLVO

Volvo Defense

www.volvodefense.com

FÖRBUNDSNYTT

SENASTE NYTT FRÅN
OFFICERSFÖRBUNDET

HAR DU KOLL PÅ ARBETSRÄTTEN

Officersförbundet genomför varje år ett antal fackliga utbildningar där du som är medlem i förbundet kan lära dig mer om de lagar och regler som styr arbetsmarknaden.

ÄR DU RÄTT FÖRSÄKRAD?

Genom ditt medlemskap i Officersförbundet kan du teckna ett antal personförsäkringar. Vet du vilka försäkringar som du tecknat? Logga in på förbundets hemsida och kontrollera ditt försäkringskydd.

Lönesättande samtal

I höst ska du som arbetar inom Försvarsmakten ha ett lönesättande samtal med din chef. Officersförbundet har kommit överens med Försvarsmakten om att testa den metoden i revisionsförhandlingarna under två år.

Officersförbundet och Försvarsmakten kom för ett par veckor sedan överens om fördelningen av Rals-pengarna till förbanden. Årets revisionsförhandlingar, Rals 2014 är alltså avslutade på Försvarsmaktsnivå. Nu kan förhandlingarna och de lönesättande samtalen vid förbanden starta.

En nyhet i år är att officersföreningen inte förhandlar om varje enskild medarbetares nya lön utan endast kommer överens med arbetsgivaren om grundläggande principer för lönesättningen på förbandet. Du som medarbetare

genomför ett så kallat lönesättande samtal med din chef. Det är under det samtalet du ska komma överens med din chef om din lön.

Folder som stöd

Skulle du inte komma överens med din chef om lönen så tar officersföreningen på ditt förband över och genomför förhandling om din lön istället. Det är viktigt att du och din chef tydligt klargör, helst skriftligt, om ni kommer överens om lönen. Om du inte skulle komma överens med chefen om lönen ska du meddela din förening att ni inte

kommit överens och vilka dina skäl till detta är.

Som stöd inför det lönesättande

Om du inte skulle komma överens med chefen om lönen ska du meddela din förening att ni inte kommit överens och vilka dina skäl till detta är.

samtalet har Officersförbundet tagit fram en folder där löneprocessen beskrivs och vad du bör tänka på inför, under och efter det löne-

sättande samtalet. Foldern är skickad till officersföreningarna för distribution till medlemmarna.

Tidsplan

Lönesamtalen genomförs under

november och december (vecka 46–52). I januari 2015 förhandlar sedan officersföreningen för dem som inte kommit överens med sin chef om ny lön.

Målsättningen är att den nya lönen, med retroaktivitet från den 1 oktober, kan betalas ut i februari.

Officersförbundet på turné

Officersförbundet fortsätter att turnera runt om i landet. Under senhösten besöker ombudsmän och representanter från förbundsstyrelsen två orter.

Under två dagar kan du som är medlem delta i seminarier och lyssna till introduktionsföreläsningar i olika aktuella ämnen. Du kan också ställa frågor om din anställning eller ditt medlemskap.

Turnéplan under hösten

Berga,
OF KFL, OF Amf
24–25 november

Enköping,
OF Enköping
26–27 november

Vi anordnar även en frågetävling där du kan vinna ett spotify-abonnemang eller biobiljetter. Vi ses på ditt förband!

Foto: Pamina Photo - TT

facebook

OFFICERSFÖRBUNDET PÅ FACEBOOK

Officersförbundet finns på facebook. Där kan du bland annat få glimtar av förbundets dagliga verksamhet. Välkommen att säga vad du tycker om

Officersförbundet och Försvarsmakten och dela med dig av information du tror är intressant för andra medlemmar.

MEDLEMSSTATISTIK

Yrkesverksamma, 23/9 2014

Yrkesofficer	9025	(-37)
Reservofficer	52	(+0)
Soldat/gruppbefäl	4047	(-56)
Hedersmedlem	2	(+0)
Övrig	97	(+1)

Bemanning av MSK flyg avslutad

Bemanning av den nya organisationen för Materiel-systemkontor (MSK) Flyg inför kommande verksamhetsövergång till FMV är avslutad.

Den nya organisationen startade formellt den 1 september. I praktiken kommer dock den nya organisationen införas successivt under hösten. Detta beror främst på hur de idag gällande tillstånden för FMV att bedriva flygverksamhet ser ut.

Verksamhetsövergång

Vid årsskiftet kommer drygt halva nuvarande organisation att överföras till FMV. De individer som är placerade i befattningar som ska till FMV kommer under hösten få erbjudande från FMV om att följa

med genom verksamhetsövergång. Den som tackar ja till det erbjudandet får en ny civil anställning från den 1 januari 2015.

– En civil anställning i FMV innebär, även för den som idag är yrkesofficer, att individen lämnar sin anställning vid Försvarsmakten ”för gott” och istället får en civil anställning vid FMV med 65 års pensionsålder, säger Conny Jansson, ombudsman.

Växeltjänstgöring

De yrkesofficerare som berörs av övergången till FMV kommer kunna tacka nej till FMV erbjudande om verksamhetsövergång. Den som tackar nej får då istället ett erbjudande om växeltjänstgöring vid FMV. En sådan växeltjänstgöring innebär att den enskil-

Foto: FBB

De som flyttats över till FMV kommer att få välja anställningsform.

de blir tjänstledig från FMV för att istället erhålla en tidsbegränsad anställning som yrkesofficer vid FMV. Individen har således kvar sin anställning i FM (och därmed

också nuvarande pensionsålder) och kan också gå tillbaka till sin anställning som yrkesofficer i FM i framtiden.

Fonder söker sökande

Det finns flera fonder där officerare och deras anhöriga kan söka pengar. Både Försvarets understödsnämnd och H.M. Konungens militärhospitals- och medaljfonder har i år få ansökningar. Intresserade uppmanas därför sända in ansökan. Fonderna kan framför allt ge begravningspengar och stöd vid sjukdom eller skada.

Försvarets understödsnämnd

Försvarets understödsnämnd har till uppgift att förvalta två stiftelser vars syfte är att ge yrkesofficerare, yrkesofficerares änkor och barn ekonomiskt stöd i enlighet med donatorernas intentioner.

Yrkesofficer kan ansöka om engångsbelopp för särskilt behov.

Till exempel kostnader för rehabilitering efter olycka eller sjukdom, underlättande hjälpmedel, åtgärd vid bestående skada, rehabiliterande eller underlättande åtgärd vid annan livskris.

Efterlevande till yrkesofficer kan ansöka om bidrag om de har inkomst lägre än 150 000 kronor och förmögenhet under 200 000 kronor, förutom egen permanent bostad. Bidrag ges som engångsbelopp. Efterlevande kan också ansöka om bidrag till begravningskostnader.

Ansökan om bidrag skickas till:
Roland Ekstrand, sekreterare
Försvarets understödsnämnd
Svartbäcksgården 507,
136 59 VENDELSÖ

H.M. Konungens militärhospitals- och medaljfonder

H.M. Konungens Militärhospitals- och Medaljfonder delar ut 10 000 kronor skattefritt/år till behövande med låg inkomst, cirka 12 000–14 000 kr/månad och utan förmögenhet. Den som söker kan däremot äga bostadsrätt eller villa.

Efterlevande och barn efter avlidna yrkesofficerare av kaptens eller högre tjänstegrad (motsvarande enligt tidigare gällande befälsordning) vid armén, marinen eller flygvapnet kan ansöka om stöd.

Beställ ansökningsblankett från fondens sekreterare:
Stiftelsen H.M. Konungens militärhospitals- och medaljfonder,
Erik Danielson, Kungl. Slottet,
111 30 Stockholm

Mobilsajt ersätter hemsidan

Officersförbundet har fortfarande inte någon fungerande hemsida. Tillsvidare har hemsidan ersatts med mobilsajten som är en väldigt förenklad version.

– Tyvärr har dialogen med leverantören visat att vi har olika uppfattning om vem som ansvarar för vad. Parallellt med de diskussionerna undersöker vi olika alternativ, säger Peter Löfvendahl

Eventuellt publiceras en kopia av ordinarie hemsida utan inloggningsmöjligheter i avvaktan på en mer varaktig lösning.

Du som behöver ändra något i dina medlemsuppgifter uppmanas att kontakta kansliet för hjälp.

Ny som chef i Stockholm

Ny i chefsrollen eller på väg att bli det? Välkommen till ett seminarium med rubriken "Situationsanpassat ledarskap med hållbar kommunikation".

Teoretisk och praktisk introduktion till hur du agerar situationsanpassat i din chefsroll. Målet är att du ska kunna utveckla verksamheten i god samverkan med medarbetarna och samtidigt kunna sätta konstruktiva ramar som ger en effektiv verksamhet med högt förtroende hos dem som verksamheten är till för. Upplägget är en blandning av föreläsning och workshop, där deltagarna gör några övningar enskilt och i par.

Läs mer och anmäl dig

Seminarier är kostnadsfritt för dig som är medlem i Officersförbundet. Läs mer om kursen och anmäl dig på Sacos hemsida.

Välj det datum då kursen äger rum i kalendarieret. <http://www.saco.se/Kalendarieret/2014>

12 november i Stockholm
20 november i Stockholm

Foto: Pekka Sakki - IT

Kompetensdagar för medlemmar

Välkommen till Akademikerkompetens kompetensdagar under hösten, en förmån för dig som är medlem i Officersförbundet.

Under en heldag får du kostnadsfritt kunskap och inspiration att ta med i ditt arbetsliv. Programmen är skraddarsydda för medlemmar inom sacco-förbunden och bjuder på kvalitativa föreläsare.

Under hösten arrangeras Akademikerkompetens på följande orter och dagar:

Uppsala 11 november
Göteborg 20 november
Sundsvall 9 december

Anmälan och info

Mer information om dagen samt anmälningsformulär finns på www.akademikerkompetens.com

FÖRBUNDSMÖTE 2014

Sista chansen att nominera

Den 15 oktober är sista dag för officersföreningarna att lämna synpunkter på valberedningens förslag på vilken förbundsstyrelse och vilka revisorer Officersförbundet ska ha efter förbundsmötet.

Observera att det bara är officersföreningar som kan lämna synpunkter på förslaget. Du som medlem måste alltså ta kontakt med din förening om du vill förändra valberedningens förslag.

Ersättningskommitté

Valberedningen har i år fått ytterligare en uppgift, att förbereda val till den ersättningskommitté som förbundsstyrelsen föreslår ska tillsättas vid förbundsmötet. Kommitténs uppgift blir att bereda och lämna förslag till förbundsstyrelsen avseende ersättningar till förbundsstyrelse, valberedning, revisorer och ersättningskommitté.

Valberedningen har lämnat ett tredje omarbetat förslag till förbundsstyrelse utifrån de synpunkter som officersföreningarna har lämnat på tidigare förslag. Officersföreningarna har nu en sista chans att ytterligare nominera kandidater innan valberedningen lämnar sitt slutliga förslag till förbundsmötet.

Valberedningens förslag till förbundsstyrelse och revisorer

Förbundsordförande	Lars Fresker	OF Bothnia
1:e vice ordförande	Karl-Johan Boberg	OF AMF
2:e vice ordförande	Maria von Below	OF F21
Ledamot	Gabriel Bris	HSOF
Ledamot	Leif Bergsell	OF F17
Ledamot	Göran Carlsson	OF HKV
Ledamot	Mattias Hansson	Kfi OF
Ledamot	Johan Hamlin	OF Livgardet
Ledamot	Håkan Jansson	OF Bothnia
Ledamot	Magnus Johansson	OF Enköping
Ledamot	Per Jönsson	OF F7
Ledamot	Hans Lundgren	OF HKP
Ledamot	Susanne Nyberg	Kfi OF
Ledamot	Niclas Schöld	OF Skaraborgarna
Ledamot	Mikael Vinde	MarinB/SS
Suppleant	Rickard Benedetti	OF AMF
Suppleant	Tomi Kovero	OF Bothnia
Suppleant	David Lindblom	OF Skaraborgarna
Suppleant	Jacob Romlin	Ärna OF
Suppleant	Henrik Rudolfsson	OF FMV
Suppleant	Josefina Åsemyr	Wanäs OF
Revisor	Per Thulin	OF Södra Skåningarna
Revisor	Jonas Holmgren	OF Bothnia
Revisor suppleant	Peter Johansson	Kfi OF
Revisor suppleant	Bengt Lundberg	OF HKV

Valberedningens förslag till ersättningskommitté

Ordförande	Johnas Mård	OF MarinB/SS
Ledamot	Johan Öhlén	OF Göteborg
Ledamot	Peter Ceimertz	OF Lv6
Suppleant	Leif Edström	OF F21
Suppleant	Mats Haggström	OF Hkp

Krisberedskap

SBF innehåller de regler som gäller när en krisituation uppstår. Här finns gällande regler för hur vi ska agera vid bland annat terrorangrepp, krig och svåra olyckor...

FRITZES – DIREKT FRÅN SVERIGES MYNDIGHETER

fritzes.se

För beställning besök fritzes.se
Tel. 08-598 19190 Orderfax 08-598 19191
order.fritzes@nj.se www.fritzes.se

Fritzes

ett Wolters Kluwer-företag

The most powerful handheld searchlight ever built

The Maxa Beam Searchlight is a lightweight, high intensity illumination device with an unparalleled output of 12,000,000 Peak Beam candlepower. The Maxa Beam has been battle tested by the United States Armed Forces and numerous other nations both military, law enforcement and other government agencies for over twenty years.

Features:

- 12,000,000 Peak Beam Candlepower output.
- Combat proven.
- Handheld
- Lightweight
- Long-running Lithium-Ion Batteries
- Easy-to-use joystick-style control of Beam width, Beam intensity and strobe function.
- Rugged design
- Long range illumination (3500m visible / 1400m IR)
- Beam Width from 1° Spot to 40° Flood (WMCL 25°)
- Strobe function for Ocular Disruption & Target Disorientation.

Applications:

- Law enforcement.
- Search and Rescue.
- Border control.
- Armed Forces
- Escalation of Force.
- Effective Non-lethal device.
- Weapon Mounted Coaxial Light.

Waterlight Enclosure system

MAXA BEAM
www.peakbeam.com

OPTEC AS
Nedre Møllenbergt. 32
N-7014 TRONDHEIM
NORWAY
Phone: +47 73 52
48 00
optec@optec.no
www.optec.no

DISTRIBUTOR FOR NORWAY AND SWEDEN

Peak Beam Systems, Inc.

Foto: Arkiv

Grunden för ett gott ledarskap är tidlöst.

Ledarskapets psykologi!

– Den militära utbildningen kan liknas vid ett husbygge.

- Andan är husets grund och därför viktigast
- Disciplin är lydnad – en ögonblicklig åtydnad av kommandon, befallningar och en ansvarskännande åtydnad av bestämmelser.
- Disciplin utan anda är som ett skal utan kärna.
- Yrkesskicklighet är soldatens tekniska och taktiska förmåga...

– Den som är satt att leda andra människor måste helt naturligt äga ett visst mått av människokänedom.

- Viktigast av allt är emellertid, att man hyser ett levande intresse för människor... som livet för i ens väg.
- Ledarskapet ska vara kraftutlösande.
- Han ska följaktligen visa fasthet...
- Att vara pålitlig betyder att man står vid sitt ord.
- Det är klokt att öppet erkänna sina misstag

– Vikten av att vinna sina underordnades förtroende... Minst lika viktigt är att han visar förtroende.

– Ambitionen är en långt kraftigare drivfjäder i arbetet än övervakning.

– Småaktighet och misstänksam kontroll är däremot av ondo, ty den förlamar ambitionen och dödar arbetsglädjen.

– En dugande ledares hela uppträdande gentemot underordnad personal präglas av generositet. (Det innebär självfallet att han inte ser mellan fingrarna med det som han finner bristfälligt eller klandervärt.)

– Hans kritik är positiv.

– Han vet nämligen att negativ kritik verkar nedbrytande, hämmar människors initiativkraft, knäcker självförtroendet och tar död på arbetsglädjen

– Den ledare som, utöver alla nu nämnda egenskaper, också äger humor har alldeles särskilt goda förutsättningar att kunna "ta folk".

Ovanstående citat är hämtat ur Allmänna utbildningsbestämmelser för Armén 1950. Texten om ledarskapets psykologi är inte längre än cirka 10 A5 sidor, men ack så kärnfulla och nyttiga. Det man kan fundera över är hur mycket av detta som lever kvar i dagens Försvarsmakt och vad vi måhända har tappat bort längs vägen.

STEN ALEMAN
Livgardet

Grunden för säkra skarpa övningar stavas omdöme

I senaste numret av OF-tidningen (nr 5/2014) sidan 14, har förstesergeanten Björn Wadefue satt strålkastarskenet på hur nu gällande flora av verksamhetssäkerhetsbestämmelser påverkar realismen i övningar, och därmed även behov av att göra avsteg från, eller förändringar av, bestämmelserna. Varför har det blivit så?

Jag ger ett exempel nedan som berör vapenrelaterad verksamhet, och därmed sammanhängande säkerhetsbestämmelser.

God utbildning och gott omdöme

I slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet

hade jag, med då gällande vapen- och skjut-säkerhetsbestämmelser (Säkl) som grund, förmånen att få planera och leda skarpskjutningar omfattande försvar och anfall under såväl dager som i mörker. Detta med samverkande stridsvagns- och pansarskytteplutoner såväl som, även i skog, med förstärkt skyttepluton och med reducerat skyttekompani.

Denna verksamhet kunde genomföras på ett såväl realistiskt som fältmässigt sätt, och utan att utsätta de i skjutningarna deltagande eller deras omgivning för onödig risk eller fara.

Grunden för detta var att de deltagande soldaterna hade erforderlig utbildning och för att allt i övningen deltagande befäl (förande förbandschefer, biträdande övningsledare, säkerhetspersonal, jag själv, med flera) hade god utbildning och dito omdöme.

Spelade ordrar

Så har det ju inte varit vid alla skjutningar vid svenska förband, utan där har incidenter av diverse slag skett – tyvärr ibland med dödlig utgång. Incidenter som, naturligtvis, aldrig varit ansvariga övnings- och skjutledares ansvar, utan skyllts på de värnpliktiga, på "spelade ordrar" et cetera. Exempel på de senare har vi sett vid ett amfibieförband.

Resultat av sådana incidenter har regelmässigt varit att Högkvarteret skärpt bestämmelserna, varvid realism och fältmässighet fått stryka på foten. Detta gäller inom alla områden som omfattas av verksamhetssäkerhet. Men behöver det vara så? Självklart inte.

Ta ansvar

Om i verksamheten deltagande soldater har erforderlig grundläggande utbildning och gott omdöme, liksom att ansvariga befäl är väl insatta i gällande säkerhetsbestämmelser,

Resultat av sådana incidenter har regelmässigt varit att Högkvarteret skärpt bestämmelserna

har god utbildning samt har gott omdöme kan risker vid verksamheten minimeras – och lättnader i säkerhetsbestämmelser kunna ske. Detta i syfte att bara behöva erforderliga säkerhetsbestämmelser.

Att en ansvarig övningsledare, om en incident trots alla säkerhetsbestämmelser ändå skulle inträffa, känner och tar sitt ansvar är så naturligt att det egentligen inte ska behöva betonas.

Men med anledning av ovan beskrivna exempel gör jag det ändå.

Allt var inte sämre förr.

LARS-HENNING PERSSON
Major emeritus

Foto: Jim West - TT

Insändarskribenten menar att någon måste få ansvar för att rensa i Försvarens språkliga rabatt.

Inför en språkvårdsfunktion i försvaret

"Roter ned på mission"???
Ska Försvarens personal fara runt jorden i höger- eller vänstervarv, för att i ett avlägset insatsområde frälsa lokalbefolkningen till västerländsk ideologi? Det är förstäligt om civila medarbetare och vanliga medborgare undrar.

I Försvarens florerar mängder av odefinierade uttryck som vållar huvudbry: caveats, force protection, insurgenter, orbat, redeployment... och akronymer: FOC, OPCON, POC, ROE...

Med Sovjetunionens sönderfall försvann den gamla hotbilden och ersattes av en strategisk paus för nationell försvarsplanering. Passande nog kunde statsmakterna nyttja Försvarens som aktivt säkerhetspolitiskt instrument i konflikterna på Balkan under NATO:s ledning. Och på den vägen är det, med gott resultat världen över.

På "köpet" har Försvarens fått ett språk som saknar precision.

För vapen som levererar kinetisk energi finns ingen tvekan. Det ska vara träff; "tietta" med verkan i målet. Men för den intellektuella verkan framburen av språket behöver man inte vara språkvare för att inse att träffbilden på svenska är spridd och ibland inte ens ger "tavelträff".

Trots officersyrkets akademisering har inte insikten om språkets betydelse utöver kännetecken för grupptillhörighet hängt med. Ytterst ligger ansvaret för språkbruket hos myndigheten som har att följa språklag 2009 (SFS 2009:600). Lagen föreskriver att det offentliga språket ska vara svenska, enkelt och lättförståeligt, samt ålägger myndigheterna att inom respektive fackområde utveckla språket.

Hävda vår språkliga integritet!

Språk är alltid under förändring som följd av kulturell interaktion och teknikutveckling. Och "nyord" kan antas och offentliggöras i samråd med Terminologisentrum.

Respektive bransch har behov av fackspråk, men i en kontext med våldsmonopol och ytterst dödligt våld måste språket vara entydigt, transparent samt avkodningsbart utanför branschen.

Noterbart är att lilla Tullverket har en språkvårdare och finska Huvudstaben två språkvårdare. Försvarens har ingen språkvårdsfunktion, trots omfattande komplex nationell och internationell verksamhet med juridiska implikationer.

Ett axiom är att det först med god förmåga inom egen kulturell språklig kontext som man kan utveckla fullgod förmåga för samverkan på främmande språk (vara interoperabel). Och engelska är inte det enda språk Försvarens har behov av. Ja inte ens med svenskan är det enkelt då språket även kodifierar organisatoriskt rollspel. Så är det till exempel med verksamheten "avveckla" som ligger inom C PROD:s ansvarsområde och då inte utan delegering kan utövas inom INSATS. Min slutsats är att

Försvarens har förmåga att hävda territoriell integritet, men saknar vilja att försvara svenska språkets integritet samt brister i förståelse för språklig "precision".

Språket – en facklig fråga!

Är språk en facklig fråga? Helt klart! Utan entydigt språk kan missförstånd uppstå med ödesdigra konsekvenser för säkerheten, eller i lindrigare fall "bara" leda till otydligheter med tidsspillan (kan ekonomiskt bli dyrt). Språkbruket är dessutom en demokratisk fråga accentuerad av frånvaro av värnplikt och endast fåtal reservofficerare i kombination med en språklig "rappakalja", vilket försvårar det allmännas delaktighet och insyn i Försvarens.

Försvarens är i behov av en språkvårdsfunktion i syfte att skärpa verkan hos det intellektuella vapnet framburet av ordet!

SVEN-ERIK HEDGREN,

Major, stabsofficer logistik,
 samt informell verbal väktare

CONCEPT
— TRÄNINGSTREDSKAP AB

Produkter
Utbildningar
Service

Concept är stolt avtalsleverantör av träningsredskap till Försvaret.
Här är några hyresexempel på maskiner i världsklass!

**APPROVED
MILITARY
SUPPLIER**

Cybex Arc Trainer
Hyrpris: 1.249 kr/mån. *

Concept2 modell D
Roddmaskin med PM5-monitor
Hyrpris: 395 kr/mån. *

Nya Concept2 SkiErg
Stakmaskin med PM5-monitor
Hyrpris: 395 kr/mån. *

* Gäller hyra under minst ett år.

CONCEPT TRÄNINGSTREDSKAP AB

JÖNKÖPING

Tel 036-39 57 57 info@concept.se

www.concept.se